

ЖОВТЕНЬ Ч. 9 1981

OCTOBER, No. 9 1981

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.



НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

P. XXXVIII Ч. 9 ЖОВТЕНЬ 1981 OCTOBER No. 9, 1981 Vol. XXXVIII

ЗМІСТ

У.Л. Чи можна мовчати	1
Л. Українка. Де тії струни	1
Прийшла осінь бабусенька. Поезії	2
У.Л. Наша обкладинка	4
М. Зелик. Збірка фотографій У.М. Український Музей	5
М. Струтинська. "Оборонці" прав людини	6
Н. Світлична. До всіх жінок-матерів звертається мати Вісник репресій в Україні	7
Вітаємо тих, хто народився в жовтні і листопаді 10	
Є. Плужник. Чіткіші лінії	10
Н. Леонтович Башук. Гімн	11
Г. Тютюнник. Таємниці ріки	11
С. Гурко. Жінки в літературних творах В. Винниченка	12
Д.Л. Дорогі діти	13
Тільки між нами і телефоном. Л. Калинович.	14
Р. Шраменко. Таємниця одного молодого життя	15
Г. Совачева. Кризь пориви життя	16
Студент з України. Нічна скрипка	17
Вісті з Централі	18
СФУЖО	19
Our Life	21
Харчування Л. Козак	25
Наталка. У нашому городі	25
Друкарський чортик — оголошення	26
Вишивка. Вишивані завіски	27
Дописи з діяльності Відділів	28
Хроніка. Округа Південного Нью-Йорку	30
Замість квітів	22, 33, обкл.
Нашим малятим	34

Головна Управа СУА і Адміністрація Нашого Життя

108 Second Ave.
New York, N. Y. 10003
тел. (212) 533-4646

Our Life Editor Uiana Llubovych
тел. (212) 674-5508

Український Музей

203 Second Ave., New York, N.Y. tel (212) 228-0110

Видає Союз Українок Америки раз у місяць за винятком серпня.

Редактор — Уляна Любович

Редакційна колегія: Світляна Андрушків, Марія Барагура, Лідія Бурачинська, Любов Волинець.

"Розвага — забава" ред. Віра Андрушків.

Мовна редакція — Наталя Лвицька-Холодна.

На обкладинці: Настуня Сомиш і її чоловік в циневських козхуках.
Cover illustration. Nastunia Somysh and her husband Ivan in "kozchuchy".
Photo Koval.

"Second-Class Postage Paid at New York, N. Y. and at additional mailing offices".

© Copyright 1981, Ukrainian National Women's League of America, Inc.
International Copyright Secured — All Rights Reserved
Made in U. S. A.

ГОЛОВНА УПРАВА СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ЕКЗЕКУТИВА

Іванна Рожанковська — голова
Теодозія Савицька — 1-ша заступниця голови
Марія Томоруг — 2-га заступниця голови
Лідія Гладка — 3-тя заступниця голови
Наталія Даниленко — 4-та заступниця голови
Уліта Ольшанівська — протоколярна секретарка
Марія Савчак — кореспонденційна секретарка
Розалія Полчі — англомовна секретарка
Ольга Літелло — касирка
Іванна Ратич — фінансова секретарка
Ольга Гнатейко — вільний член
Оксана М. Куйбіда — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Марія Крамарчук — організаційна
Оксана Ленець — культурно-освітня
Любов Волинець — музейно-мистецька
Ольга Гайдук — виховна
Анна Кравчук — суспільної опіки
Ірена Качанівська — касирка суспільної опіки стипендій
Ірена Чайківська — пресова
Ірена Куровицька — зв'язків у Нью-Йорку
Марта Федорів — зв'язків у Вашингтоні
Люїза Сакс — статутова

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Ольга Муссаковська — голова
Ірена Кіндрачук, Леся Гой — членки
Евгенія Новаківська
Ростислава Яхницька — заступниці

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ліда Колодчин — Дітройт
Наталія Даниленко — Філадельфія
Оксана Щурова — Нью Йорк
Іванна Мартинець — Північний Нью Йорк
Ліда Гладка — Нью Джерзі
Марія Почтар — Округа Огайо
Марія Семків — Чикаго
Марія Гіжа — Нова Англія
Тетяна Дурбак — Південний Нью Йорк

ПРЕДСТАВНИЦТВА

"НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens
Notting Hill Gate, London W 2

АВСТРАЛІЯ: "Library & Book Supply"

16a Prospect St.
Gleroy, W9, Victoria
Australia

ФРАНЦІЯ: Daria Melnykovych

c/o N. 7 887 93 de Paris
26 rue de Tercy, Paris 18-2,
France

НІМЕЧЧИНА: Ukrainischer Frauenverband

Haus der Begegnung
8 München 5, Rumfordstr. 12

ЧИ МОЖНА МОВЧАТИ? ЧИ МОЖНА ПОКРИТИ МИНУЛЕ ПОРОХОМ ЗАБУТТЯ?

На численних святкових зібраннях та концертах ми відзначаємо важливі історичні події. Згадуємо словом і піснею героїв, говоримо про жертви і страждання. Наші слова, деклямації, пісні бувають гарні й зворушливі. Ми славимо борців і плачемо над долею поневоленої Батьківщини. Але чи тільки те потрібне, щоб ті жертви й терпіння не пішли на даремно. Навіть найкраща мистецька програма не зможе глибше зацікавити нашу молодь минулим, так щоб його зрозуміла, шанувала і вивчала. А чи при-тягне наступні покоління до того, щоб на підвалинах минулого будувати майбутнє?

Ми є свідками, як інші народи голосять на весь світ про пережите не тільки піснями й промовами та деклямаціями, але дріб'язково зібраними інформаціями, фактами, документами, науковими працями. Жертви нелюдських злочинів большевиків, німецьких "надлюдей", і інших тиранських систем, удokumentовані фактичними матеріалами, а теж зізнаннями та спогадами учасників чи свідків. Творються окремі комітети, які займаються збиранням матеріалів і представляють їх перед широким світом. Назвемо тільки відомий комітет "голокоусту" Візенталя, який має осідок в Каліфорнії. Так і хотілося б якраз таким комітетам (які часто-густо оскаржують українців у співучасті в злочинах) представити жертви українців, словом український "голокоуст". А що ж ми на те все? Чи крім обурення що українцям приписують співучасть у злочинах, а не зауважують їх серед тисячів, а то й мільйонів жертв ми не маємо нічого до сказання? Очевидно, є окремі позитивні виступи, як ось справа пам'ятника жертвам Бабиного Яру, де українцям пощастило й собі вписати слово про наших земляків, які там трагічно згнули. Є теж ряд видань як наприклад "Біла книга", різні давніші і сучасні спогади, або й книжка Богдана Витвицького "The other Holocaust" тощо. Але це далеко не все, що слід невідкладно зробити.

Скільки ж важливих подій пропаде в забутті, бо ті, хто був їх учасником, свідком, жертвою і може дати інформації чи й документи — мовчать. Інколи серед розмов чуємо уривки розповідей про переживання в часі розкуркулювання, голоду 1933 р., масових арештів і розправ (як ті в 1937 — 1938 рр.), побуту в Березі Картузькій; терор, вивози й ув'язнення та процеси в Галичині, коли її зайняли большевики, або арешти тих, хто повертався в Україну після німецького полону чи вивезення на роботи до Німеччини. Вичисляти можна б без кінця, але все це треба зберегти для історії.

Дехто каже, що нема сили згадувати, бо все оживає й наново відкриваються рани. Але ж мовчати не вільно, треба ж залишити сліди, хай і криваві цього пройденного шляху. Не кожний може писати у гарній, літературній формі, але ж треба подати, хоч сухий опис факту, або наговорити його на магнітофонну стрічку. Очевидно, списати треба не тільки трагічне,

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

ДЕ ТІІ СТРУНИ...

Де тії струни, де голос потужний,
Де теє слово крилате,
Щоб заспівали про се лихоліття,
Щастям і горем багате?

Щоб понесли все приховане в мурах
Геть на просторі майдани,
Щоб переклали на людську мову
Пісню, що дзвонять кайдани?

Єрусалим мав свого Єремію,
Що голосив серед поля;
Чом-же свого Єремії не має
Наша зруйнована воля?

Полум'ям вічним на жах всім нащадкам
Дантове пекло палає;
Пекло страшніше горить в нашім краю, —
Чом-же в нас Данта немає?

Гей, блискавице, громова сестрице,
Де ти? Розбий злії чари!
Хай ми хоч раз заговоримо громом
Так, як веснянії хмари!

24/V, 1902.

але ми поклали сьогодні наголос на злочини проти нашого народу, бо пам'ять про жертви мусимо передати нащадкам, дати науковцям матеріал для праць, і представити перед широким світом цей несплачений борг історії.

Ось що читаємо перегортаючи картки книжки Антона А. Овсієнка "Портрет Сталіна"***

"Мертві небезпечніші від живих..."

"В наші дні за допомогою хемії у людини можна штучно викликати втрату пам'яті.

Правителі примудрилися прищеплювати цілим народам цю хворобу іншими засобами: щоденною громовою пропагандою, фальсифікацією історії, репресіями. І от уже ціле суспільство відрікається від предків, від свого минулого.

На протязі життя одного покоління в суспільній пам'яті відбуваються серйозні, часто безповоротні зрушення, випадають важливі події, факти, імена, цілі історичні прошарки. Наступне покоління починає життя із стійкою амнезією, штучно прищепленою, штучно підтримуваною".

"Ще живе покоління жертв сталінщини і виконавців наказів Сталіна. Викрити і назвати імена катів, донощиків, погромщиків треба сьогодні негайно. Підняти з примусового забуття горезвісних "вождів" і насамперед рядових виконавців. Розповіді про загибших, теж не можна відкладати "на потім". Діти і унуки не мають права відвертатися від правди, бо судьба жертв це їх власна судьба. Вони зобов'язані знати хто винний. Сьогодні знати".

УЛ

*Bohdan Wytwycki. The other Holocaust. Many Circles of Hell. A research project of The Novak Report.

**Антон Антонов Овсієнко "Портрет Сталіна". Видавництво Хроніка Нью Йорк 1980 р.

Автор перебував в ССРСР. Він є сином колишнього революціонера, пізнішого високого старшини, якого знищили в 1937 р.

Прийшла осінь бабусенька На ній плахта жовтюсенька....

БОГДАН КРАВЦІВ

ЖОВТЕНЬ

Три роси обібеш,
Три криниці випеш,
Здійсниться наша мрія —
Станемо на вогненного змія! —

В. Свідзінський: Балади

Колись — за семи ріками — уранці
цвіла латаття злотом далечинь
і яскір жеврів ярко й молочій
і мріли жовтожаром помаранчі.

Любов, серця окриливши юначі,
займала їх, вела на буйний бій,
на кубла негіді, що в них, як в шанці,
чигав потворний жовтобрюхий змій.

Повзли назустріч трясці й жовтяниці,
в очах чорніло від ураз і яду
і жовчю бралися слова ясні.

Але ж загинув змій! Чи тільки сниться?
...По бойовищі молодого саду
чвалує осінь на гнідїм коні.

збірка "Зимозелень"

ЄВГЕН ПЛУЖНИК

По-осінньому хмари пливуть,
По-осінньому вітер кигиче...
У далеку лаштуючись путь,
Чорна галич злетілась на віче.

І весь день в берестках стрекотня
Все полохає хмари високі,
Безгоміння осіннього дня
І мій спокій...

"Три збірки"

Рисувала Слава Герулик

ІРИНА СЕНИК

ОСІННІЙ ЕТЮД

Павучками тремливими
Заплітається осінь,
Заплітається осінь у серце моє.
І бабине літо
Тче вересень тихо
Вплітаючи в коси
Соняшні дні

Бабине літо
Смутки і болі
Вітер із листям
Вкупі зірвав,
В парку примовклім
Дерева голі
Тільки мені хтось
Враз прошептав:

Бабине літо,
Бабине літо,
Тчеться для тебе
Із року в рік.
Чом не старієш
Ти під цю пору,
Час твоє серце
Давно вже обпik.

Бабине літо,
Бабине літо
В небі прозорім
Крик журавлів
В парку примовклім
Тужить трембіта
Трембіта моїх
Втрачених днів

Казахстан, 1980

ВОЛОДИМИР КОБИЛЯНСЬКИЙ

Так смутно-прекрасні осінні дні,
Як з шелестом листя поживкле спадає,
Нечутно той шелест за літом ридає,
Що вснуло в сосновій труні —
Так смутно-прекрасні осінні дні...

Краса переходу — найвища краса...
Прекрасне те листя, що впало під ноги, —
Як трупом засохлим покриє дороги,
Ясніші стають небеса.
Краса переходу — найвища краса...

1916-1917



МИХАЙЛЬ СЕМЕНКО

ОСІННЯ СИМФОНІЯ

Осінні скрипки, в саду оркестри симфонії —
То кохання моє, моє кохання — захопленість.
Люди озброєні, мрії озброєні, мови озброєні, —
А у мене тільки затопленість, тільки затопленість.

І знову безмовність. І знов безумовність, умовність
Мої почування — одламки, ескізні одламки-зліпки.
Душорозірваний. Стерлася, розтанула сольність.
Кохання моє — в осіннім саду осінні скрипки.

1916

БОГДАН НИЖАНКІВСЬКИЙ

ОСІНЬ

Назавжди попрощав я молодість химерну,
Мов піна, поплила у золотім струмку.
І осінь бачу вже — і повну і дзвінку,
Що промине також і взяте не поверне.

Думки мої стають, мов яблука доспілі,
Де сік новий у них шумує і тече.
І нагинається, колись пружке, плече,
Нога твердіш стає на трави споловілі.

А небо кожний день все глибше і темніше,
Що манить, як давніш промінна далина.
І я дивлюся, йду, впливаюся до дна,
Але з надумою, суворо й повільніше.

Вітаюся з осенню поважно й урочисто
І перше пробую важке, тверде зерно.
О, радосте моя, сподівана давно!
Срібليсто дзвонить днів моїх намісто.

Збірка "Щедрість"

НАША ОБКЛАДИНКА



Показ весільних обрядів в селі Сенечів — 1938 р. Світлив Я. Коваль. Збірка світлин Л. Качала

Exhibition of wedding rituals in the village of Senechiw — 1938. Photo by Y. Koval. Gift of L. Kachala to the Ukrainian Museum.

На нашій обкладинці Настуня і Іван Сомиші з села Вільхівка на Бойківщині. Одягнені вони у ціневські кожухи. Село Цінева відоме було з виробу кожухів прибраних характеристичними vzорами.

Олена Качала, власниця тих світлин, принесла старанно вдержаний альбом світлин переважно усіх роботи Я. Ковалю. Усі вони підписані, майже кожна має дату, коли була зроблена.

Володимир Грицин, з якого професійних мистецьких послуг ми від декількох літ користуємо, зробив репродукції світлин для нашого журналу та для Українського Музею.

В альбомі світлини етнографічного змісту, як покази вечерниць, весілля, обжинок. Знакомити типи дівчат у бойківських одягах, чи рибалки (якого містимо у цьому числі) і багато інших. Okремо треба згадати про кільканадцять знімків різьблених скринь, які вже самі собою можуть бути



Жіночий кожух села Перегінсько. Бойківщина. Світлив Я. Коваль. Збірка світлин Л. Качала

Women's "kozuchy" from Perehynsko, Bojkivshchyna. Photo by Y. Koval. Gift of L. Kachala to the Ukrainian Museum.

Вишивані кожухи села Цінева. Бойківщина 1926 р. Світлив Я. Коваль. Збірка світлин Л. Качала

Embroidered "kozuchy" from Cineva, Bojkivshchyna — 1926. Photo by Y. Koval. From the collection of L. Kachala — gift to the Ukrainian Museum.

темою для студій і опису.

В альбомі є теж світлина церкви в Ціневій, а майстри-будівельники з Ціневої будували церкви не тільки на Бойківщині, але й по всій Галичині. Одним з учнів ціневських майстрів є Юрій Костів, який будував церкву у Гантері.

Але там є не тільки етнографічні світлини, знайдемо там фота Олекси Новаківського і його творів, портрети акторів Йосифа Стадника і його дружини та інші мистецькі світлини творів з природи чи "мертвої натури".

Про збірку світлин Українського Музею містимо поруч статтю. Про альбом, який подарувала Олена Качала, згадуємо тому, що, крім мистецької вартості, на окрему увагу заслуговує те, що світлини мають підписи, дати, прізвище мистця-фотографа. Альбом під тим оглядом може бути взірцем для любителів збирачів фотографій. Олена Качала не тільки подарувала цей альбом для Українського Музею, але зложила поважний даток на оплату репродукцій.

Дає він теж вартісний матеріал для студій, врятував від забуття цікаві картини побуту, особливо з Бойківщини.

У. Л.



Ілько Іваніків — старий рибалка. Світлив Я. Коваль. Збірка світлин Л. Качала

Ilo Ivanykiw — an old fisherman. Photo by Y. Koval. Gift of L. Kachala to the Ukrainian Museum.



ЗБІРКА ФОТОГРАФІЙ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Шлюбний знімок Михайла і Галини Періг. Церква св. Юра 1911 р. Дар Стефанії Галатин для Українського Музею

Wedding picture of Mychajlo and Halyna Perih at St. George Church — 1911. Gift of S. Halatyn to the Ukrainian Museum.



Хто з нас не має старих, поживклих фотографій, захованих десь далеко в шухляді, чи в заפורошеному альбомі; фотографій наших рідних — прабабуні, двоюрідних братів і сестер, нашого дядька, тітки; фотографії будинків в яких наші рідні жили; фотографії їх за різною роботою — повсякденною, громадською, культурною? Для нас вартість цих знімків сентиментальна. Ми ці альбоми витягаємо під час родинних зустрічей, переглядаємо, пригадуємо приємні переживання. Але ці фотографії переважно залишаються в наших домах (хіба хтось із нашої родини здобув славу серед української та ширшої громади). І вони далі жовтіють, папір крушиться; з часом фотографії зовсім знищуються.

Але не обов'язково, щоб наші предки були славними щоб їхні фотографії мали музейну вартість і за-

слюговували на професійне зберігання. Фотографія нашої тітки з клунками перед від'їздом на еміграцію є дійсно цінною документацією певного періоду історії українського народу. Знімок нашого прадіда, який тяжко працює на полі або у копальні в перших роках 20-ого століття показує наші початки нового життя в Америці. Фото нашої ще молодої прабабуні зі своїми подругами в селі на Буковині подає багато інформації про народню ношу того району України.

Усі ці еміграційні та історичні фотографії мають бути в Музеї і збережені для майбутніх дослідників та для наступних поколінь української молоді. Розповідати дітям про їхнє походження це одна річ, але показати їм фотографію — це зовсім інакша справа. Молодь не завжди охоче слухає, коли старші розповідають про те "як то було вдома" або "що



Аматорський гурток. Сиракюзи Н.Й. 1913 р. Дар Я. Гудзяк для Українського Музею

Amateur group of Syracuse, NY — 1913. Gift of Y. Gudziak to the Ukrainian Museum.

ми пережили під час війни”, але наочна ілюстрація до цих переживань та описів скорше зацікавить молодь та дасть їй вірне зображення життя на Україні та поза нею.

Український Музей в Нью Йорку поставив собі за завдання збирати фотографічну документацію української еміграції в Америці, а також збирати та зберігати знімки історичної вартості з України і країн поселення українців. Усі подаровані фотографічні експонати: знімки, негативи, фільми, будуть зберігатися згідно з наймодернішими методами консервації. З цією метою вже підготовано кімнату на склад фотографій; вона буде устаткована приладдям, що витягає вологість та інші речовини з повітря, які можуть пошкодити фотографіям та скоротити їхнє життя.

До цього часу Український Музей в Нью Йорку вже придбав понад триста фотографій до еміграційної та історичної колекції. Між ними є фотографія шлюбу Михайла та Галини Періг, який відбувся в церкві св. Юра в 1911-му році; є знімок українців, які

протестують проти передачі Галичини до Польщі (демонстрація відбулася в 1922-му році в Нью Йорку); є фотографія з 1890-го року першої української оркестри заснованої того ж року в Пенсильванії; є фотографія помордованих большевиками галичан та ще один знімок їх спільних могил. Музей має багато фотографій аматорських гуртків, театральних груп, які ставили українські п'єси на початку 20-го століття, громадських товариств, спортивних клубів, хорів, жіночих організацій, груп людей в автентичних українських народних убраннях.

Придбання цих трьох сотень фотографій є лише першим кроком до далекої але реальної мети — зібрати фотографії, що ілюстрували б певні періоди історії українського народу, зокрема історії української еміграції в США. Ще потрібно багато праці, а ще важливіше — багато співпраці цілої української громади з Українським Музеєм, щоб спільно завершити цю важливу справу.

Марта Зелик

ЦІННЕ ДОПОВНЕННЯ ДО ЕТНОГРАФІЧНОЇ КОЛЕКЦІЇ МУЗЕЮ

У серпні 1981 року Музей придбав у проф. Павла Шумовського, який перебуває у Франції, колекцію з понад 500 фрагментів українських вишивок, що свого часу прикрашали одягу селян. Колекцію зібрав і опрацював о. д-р Ю. Шумовський, відомий дослідник Африки. Більшість фрагментів була зібрана на Волині, частина на Поліссі, в роках 1932-44.



Маємо в продажі паперові серветки видруковані для Українського Музею. Головний мотив взору "дерево життя" з рушника Східної України з 19-го століття. Комплект з 4-ох серветок великого розміру коштує 1,25 дол.

ДАРУНКИ ДО КОЛЕКЦІЇ ФОТОГРАФІЙ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

А. Кулик — 2 фотографії

Софія Барусевич (89-ий Відділ СУА, Кергонксон) — 3 фотографії

Любов Дражевська — Оригінальний малюнок художника Моренича зроблений з вікна тюрми в Харкові

Щиро дякую

Марта Зелик

завідуюча фотографіями

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

по 1,000.00 дол. — Мирон Сурмач і Ярослава Сурмач-Мільс. Михайло Пирський, Варвара Олійник в пам'ять мужа інж. Володимира Олійника.

по 100.00 дол. — д-р Марія Кознарська, 72-ий Відділ СУА. **35.25 дол.** д-р Денис Стахів.

по 20.00 дол. — Марія Васьків, Юлія Дашко, Лев і Александра Яцкевичі.

15.00 дол. — Роман Іпницький.

10.00 дол. — Єва і Теодор Грицики.

Сердечно дякую

Дарія Байко — адмін. директор.

ДАРУНКИ ДЛЯ КРАМНИЧКИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ:

Єва Грицик, Амбрідж, Пенн. — вишита подушка.

Софія Михайлишин, Балтімор, Мд. (59-ий Відділ СУА) — 6 олівців, 1 вишита краватка і 1 вишита суконка.

82-ий Відділ СУА, Бронкс, Н. Й. — 25 ляльок в народних одягах, проекту і виконання Анни Зелик, Нью Йорк.

Дуже щиро дякую

Ірина Волосянська — завідувач крамничкою

У цю ніч, ніч під 23 березня 1940 року, повернувшись з Клубу Письменників міста Львова, я довго не могла заснути. Ні, в мене не було ніяких поганих передчуттів. Цілком навпаки: я наново переживала той минулий гарний вечір, на який мені, нарешті, вдалося вперше спонукати мого чоловіка піти зі мною до Клубу — на зустріч львов'ян з Максимом Рисьським.

На вечорі не бракувало деякої "контroversійности". Михайло Рудницький запевняв чомусь Рильського, що його поезії тут, у Львові, читали не більш двох-трьох осіб; обурений цим Карманський заявляв поетові, що "ми всі тут учились на вас". Рильський сказав Карманському, що це саме він учився у свого колеги. Потім, в неофіційній частині, ми підійшли до поета, показали йому всі придбані давно його збірки, дістали автографи. Було зворушливо дивитися в обличчя цієї невеликої на зріст, сірої людини з добрим блиском в очах...

Правда, ми всі знаємо, що ті поети, ті письменники, позначені орденами, як таврами неволі, мусять кривити душею. А втім, за тих п'ять місяців ми навчилися сяк-так звикати до того дивного режиму, до тих заяв, під якими читаємо, здивовані, справжні, а чи пофальшовані підписи визначних громадян — це, мабуть, такий ритуал — до дивовижних, гігантних портретів у всіх вітринах, до "стихійних" оплесків на примусових зібраннях, до безнадійно штампової газети "Вільна Україна", якої ніхто вже не перегортає.

У всіх нас затаєна думка, що воно "довго не потриває", а тим часом треба якось жити. І мій чоловік також включився в життя — вчить української мови й літератури у польській десятилітці, а знавши досконало літератури польську і західні, він зумів привернути до себе й до предмету раніше ворожих учнів. Учора двоє з них приходило за лектурою. А от, до Клубу він нізащо не хотів ходити, скільки я й не переконувала: чи не він перший в Галичині писав про Павла Тичину в журналі "Життя і Мистецтво", що видавав разом з Миколою Голубцем? Чи не був ініціатором видання у Львові збірки збірок

Тичинних поезій? Чи не зберігається любовно в його бібліотеці все, що можна було придбати з "того" боку? А тепер, коли ті письменники, ті поети бувають у нас — а їх було вже тут чимало — як не побачитись з ними? І от, нарешті...

Такими думками заколисала себе до сну — коли це раптом помешкання пронизав довгий, впертий дзвінок вхідних дверей і зразу ж несамовитим гряканням у двері. Це прийшло енкаведе — троє у синій формі з червоними обвідками на кашкетах — зробити обшук і, як зразу ж заявили, арештувати мого чоловіка.

*

Вони рилися довгі години у бюрох, в бібліотеці, в шафах з білизною, розкидаючи все по підлозі, спакували в два великі міхи гори папір'я, між яким і листи від Наталі Кобринської та Ольги Кобилянської, що так і пропали навіки. Коли, уже вранці, вони запечатали дві з трьох кімнати і, забираючи з собою мого чоловіка, грюкнули на прощання дверима, я сіла, розторощена на ліжку, в хаосі кімнати і думок — і мій погляд автоматично спинився на яскраво червоному олівці на нічному столику: його, очевидячки, забув тут старшина енкаведе, що списував протокол обшуку. Без думки взяла його в руку і прочитала вириті й заповнені чорною фарбою слова:

"Сакко і Ванцетті"

Я не знала тоді, що не побачу мого чоловіка ніколи більше. Що разом зі сотнями інших жінок оббиватиму прокурорські пороги, п'ять місяців надаремно шукаючи його сліду. Що важко, після довгих старань, здобутий дозвіл на передачу білизни, єдиний контакт з в'язнем — ще зовсім не означає, що ви зможете передати...

Не знала, що з приходом німців нам відкриваються в'язниці тільки на те, щоб побачити порожні камери без прич чи сінників, з порозкиданим одягом, трупами у льохах і величезну могилу там, де ще кілька днів тому в'язні відбували свої "прогулянки". Що такими могилами вкрийється уся "звільнена" Західня Україна...

Усього того не знала. Але вже тоді прізвища двох більш чи менш невинно засуджених і страчених — на олівці енкаведиста, здалися мені гіркою іронією. Яким же диявольським цинізмом здалися вони мені по всьому, здаються сьогодні!

І подумати, що той режим, який знищив без *міні* будь-якого суду мільйони людських існувань, той режим, що "діє й тепер", хоч більш "витонченими" методами — вдягається в позу оборонця людських прав, нахваляється своїми "лауреатами Міжнародної премії ООН в галузі прав людини", влаштовує гучні, присвячені тим правам, дні, а світ мусить (чи мусить?!) приймати це.

Та я вірю, що все записано "там, угорі", як назавжди записаний у моїй пам'яті олівець енкаведиста "в акції", з протестом проти засуду і страчення двох — на іншому континенті.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ ВЛІТКУ

Влітку до Музею вчащають туристи з багатьох стейтів Америки, з Канади і з інших континентів. Цього літа були туристи з Каліфорнії, Нью-Мексіко, Фльоріди, Джорджії, Пуерто-Ріко, Аргентини, Англії, Австралії. Омелян Бучацький з Сіднею, Австралія, написав у книзі відвідувачів: "Надзвичайно гарні і цікаві виставки".

Жінки з Організації Українок Канади ім. О. Басараб з Монтреалю висловили признання управі і засновникам Музею "за чудово організовані українські експонати".

Влітку відвідала Музей екскурсія студентів з Fashion Institute у Нью-Йорку.

ДО ВСІХ ЖІНОК-МАТЕРІВ ЗВЕРТАЄТЬСЯ МАТИ

Оксана МЕШКО, яку в 1979 році СФУЖО проголосило Матір'ю року, переживає зараз чи не найтрагічнішу сторінку свого багатостраждального життя: за активну правозахисну діяльність в Українській Гельсінкській групі її запроторили рік тому до божевільні, а відтак засудили до 6 місяців ув'язнення і 5 років заслання. Це сталося наприкінці 76-го року її життя, багатого на терпіння і скупого на радощі.

Досить навести кілька епізодів її біографії, щоб уявити цей винятково тернистий шлях Оксани Мешко на її теперішню Голготу.

Під час чергової сталінської чистки О. Мешко виключили з біологічного факультету, де вона вчилася в Дніпропетровську.

В роки другої світової війни трагічно загинув в евакуації одинадцятирічний син Євген, залишивши одинаком свого брата і вічний біль матері.

В 1947 році її було ув'язнено за оборону репресованої сестри Віри. В 1956 році її реабілітували, проте це не перешкодило так само безпідставно засудити згодом сина — теж на 10 років.

Та ці життєві випробування, ані хвороби, ні вік не перешкодили їй бути найактивнішим членом, а в останній час і керівником української Гельсінкської групи — від її створення аж до арешту.

Тепер вона перебуває в засланні — у прикордонній зоні Хабаровського краю, де закінчує своє покарання її син Олександр Сергієнко — без жадної надії бодай померти на рідній землі.

Закордонне Представництво Української Гельсінкської групи дістало "Звернення" Оксани Мешко, написане в минулому році, скорочений текст якого подаємо нижче. Повний текст цього звернення Представництво переслало до СФУЖО, СКВУ, СУА, СУК, Асоціації Юристів і Лікарів, Гельсінкських груп і комісій в Америці тощо.

При цьому Представництво підтримує звернення Оксани Мешко до всіх людей доброї волі з проханням подати можливу допомогу цій родині.

Від ЗП Української Гельсінкської групи
Надія Світлична

ЗВЕРНЕННЯ

ДО ПРОГРЕСИВНОЇ ГРОМАДСЬКОСТІ СВІТУ.
ДО АСОЦІАЦІЙ ЮРИСТІВ І ЛІКАРІВ.
ДО ВСІХ ЖІНОК — МАТЕРІВ, ЗОКРЕМА, ДО ВСІХ ОБ'ЄДНАНЬ ЖІНОК — УКРАЇНОК.
ЗВЕРТАЄТЬСЯ МАТИ В'ЯЗНЯ СУМЛІННЯ ОЛЕКСАНДРА СЕРГІЄНКА — ОКСАНА МЕШКО (КИЇВ 86, ВЕРБОЛОЗНА 16). УКРАЇНЬКА РСР.

Двадцять другого лютого ц. р., за санкцією прокурора Одеської обл. Ясинського, в кримін. "справі" No. 256, відкритій Одеським КДБ в лютому 1980 р. на правозахисницю, педагога Ганну Михайленко з Одесси, органами КДБ у мене було зроблено трус в будинку, на подвір'ї та без санкції примусовий — особистий.

В постанові на трус було зазначено, що до вилучення належать (дослівно) "Орудия преступления, предметы и документы, имеющие значение для установления истины по делу".

Загін із 6 працівників КДБ найпильнішим дванадцятигодинним трусом із того зазначеного в постанові нічого не знайшов. Натомість забрали те, що не підлягало вилученню і аж ніяк не стосувалося крим. справи 256!

А саме: 1. Кілька листів з мого особистого листування і не за ознакою "антирадянського змісту, а за прізвищами кореспондентів, зокрема Зіновія Красівського, і мій до Вячеслава Чорновола, Григорія Приходька та інших. 2. Копію листа до Консуля Австралійського посольства в Москві п. Токей. 3. П'ять копій різних за змістом моїх скарг, написаних в останнє півріччя в захист свого тяжко хворого сина, політзасланця Олександра Сергієнка і відправлених в радянські вищі інстанції міністерства СРСР: охорони здоров'я, внутрішніх справ, прокуратури та п'ятому відділу В. Справ Москви і Хабаровського Краю. 4. Дві копії мого протесту прокуророві м. Києва — підтвердження про одер-

жання зі штампом секретаря прокуратури від 24. I. 80 р. — без відповіді. 5. Мої записи фактів правопорушень, різні нотатки, чернетки особистого користування, адреси, телефони тощо.

Під час трусу л-т Рябенко так розходився, що бив по столі кулаком, кричав, а старший віком і чином Плужник мовчав не стримував і тоді, коли той пішов далі: він схопив мене за руку і так професійно стиснув її, що я скрикнула від болю, відчувши, як хруснув палець. Рука миттю спухла і почала горіти, вони мусіли викликати лікаря, а прибулий їхній медик почав мене заспокоювати мовляв нічого не трапилось, перелому він не бачить — але шину лікарі мусіли накласти і руку підв'язати! Минуло півтора місяця, росте кістковий мозоль, рука болить мабуть, невірно зрослася — одеського "костопрера" добре навчили ламати руки старим бабам: за віком він годиться мені в онуки.

Законом я не позбавлена права подати до суду, щоб суд присудив йому найняти мені людину для догляду на час хвороби — (бо не можу ні їсти собі зварити, ні будь-що зробити.), але хотіла б я знайти в Рад. Союзі такий суд, який зважився б принаймні посварити "відважного" Рябенка! — Навпаки, за це його швидше нагородять, підвищать у чині: КДБ любить і жадує своїх героїв!

Минає третій рік санкціонованого найпильнішого нагляду за мною: цілодобово молоді люди сумнівної поведінки і заняті несуть вахту, намагаючись робити це потайки. Але годі зберегти секретність служби через спільність і густоту садибних меж та сусідських стосунків. Саме тому загадковий збройний напад на мене 3/ХІ-78 вранці став притчею на нашому сільському типі куточкові: люди бачать і чують і багато чого домислюють. А нісенітниця, які про мене поширюють працівники КДБ на допитах "людей з вулиці" не на користь компетентній установі.

Зацькована і переслідувана я зверталася заявою до Президії В. Ради УРСР в 1978 році з приводу згаданої вище установи без вивіски — мені не відповіли, а неподобства продовжуються найрізноманітніші.

1. Прокурор Ленінградського р-на м. Києва Іллюченко, в грудні м-ці 1979 р., санкціонував міліцейський адміннагляд РВС за поетом В. Стусом, що проживає в цьому районі. Серед переліку різних заборон є і такий: "Запрещается посещать жилое помещение по ул. Верболюзной 16, гор. Киева, Подольского р-на, которое может быть использовано для совершения преступления". Не називаючи прізвища конкретної особи, кого це стосується (за записами в домашній книзі тут значиться четверо мешканців: Мешко Оксана, її син Олександр Сергієнко, невістка Звенислава Вівчар і внук Устим Сергієнко) тобто, чиясь лиховісна рука довільно і безкарно чипляє ярлик "злочинності" на родину Мешко-Сергієнко, бо сам по собі будинок по Верболюзній 16, ясна річ, нічого чинити не може.

* * *

3. Протягом останніх двох років чимало моїх знайомих і друзів було піддано з доброго дива принизливій процедурі особистого тусу міліцією, з участю людей в цивільному, в час, коли вони до мене йшли, або верталися і, звичайно, без прокурорської санкції.

* * *

Я вважаю, що трус у мене 22/II-80 р. буцім, в зв'язку з арештом Ганни Михайленко, насправді мав за мету вилучення скарг для відкриття нової справи на мене і сина, О. Сергієнка.

Із цього приводу, я б хотіла спитати, де межа компетенції службових осіб працівників КГБ?

Незаперечна теза: "Діти за батьків, батьки за дітей не відповідають" — стала ще одним спекулятивним принципом. Сама історія нашої родини — ілюстративний аргумент цієї спекуляції! Механізм взаємопокарання — сина за мене, мене за сина — в дії!

* * *

Через сім років страшної кари — з них п'ять років тюрми без суду! — О. Сергієнкові призначили на 3 роки місцем заслання погранзону п. Аян, Хабаровського Краю, за 8 тис. кил. від Києва, міста де він жив і де був засуджений, в місце куди в'їзд — суворо за перепустками.

* * *

Син в тяжкому стані і потребує догляду і моєї присутності. П'ять місяців я добиваюся виклику поїхати до сина в заслання, хоч юридично засланням таких обмежень немає, а я наштвухуюсь на ситуацію тотально-безвихідну стосовно нашого права. Нарешті 12/III мені прислали виклик, а 15/III нагляд повідомив сина, що Матері з ним жити не дозволять.

* * *

У нас зі сином немає ніяких гарантій кінця цих утисків, переслідувань та ультиматумів.

Саме тому я звертаюся до Прогресивної Громадськості Світу з проханням подати нам допомогу в межах можливого.

Син мій О. Сергієнко, потребує юридичного захисту, дотримання міжнародних норм захисту здоров'я, бо воно в стані смертельної небезпеки, та виїзду всієї нашої родини за межі Радянського Союзу.

В надії і з подякою

Оксана Мешко
Київ

31 березня 1980 року

ВІСНИК РЕПРЕСІЙ В УКРАЇНІ

Закордонне Представництво Української Гельсінкської Групи видає уже від початку 1980р. "Вісник Репресій в Україні". Він збирає й систематизує поточну інформацію про переслідуваних в Україні, яка дістається з Радянського Союзу різними шляхами.

Приготувати цей Вісник — нелегка й кропітка праця. Видання не має окремого приміщення, ні не ангажує осіб, які б за оплату провадили всю адміністративну, а теж коректорську і допоміжну працю. Все це виконує, водночас упорядковуючи й редагуючи його, Надя Світлична. При тому Вісник, хоч у скромному зовнішньому оформленні, збирає, систематизує інформації про відомих переслідуваних. Окрема форма нумерації і інших позначень допомагає знайти потрібну інформацію про дану особу з усіма змінами, які заходять у її долі.

У ВІСНИКУ можна знайти списки переслідуваних з необхідними відомостями про них та адресами в'язнів і їхніх родин. Порядкова нумерація, яка продовжується у всіх випусках, допомагає відшукати потрібні інформації. Окремий розділ "Згадки про переслідуваних в пресі" дає досить докладний перегляд статей та нотаток, помічених в українській і чужомовній пресі.

У вступній інформації говориться про те, що "Видання ВІСНИКА" здійснюється за принципом взаємного обміну інформацією між усіма зацікавленими. Для якнайповнішого й оперативного інформування про переслідування в Україні просимо всі інформаційні агенства, органи преси та окремих людей надсилати повідомлення, як також кореспонденцію щодо змісту ВІСНИКА, письмово або телефонічно на адресу:

NADIA SVITLYCHNA
P.O. Box 770
Cooper Station
New York, N.Y. 10003
Tel. (201) 371 - 6361

За 1980 р. вийшло 12 випусків Вісника, окремий покажчик імен і кілька додаткових видань (Документи Українського Патріотичного Руху, "Юрій Литвин" тощо). ВІСНИК виходить паралельно українською і англійською мовами. Річну передплату у сумі 20.00 дол., або 30.00 дол. за український і англійський примірники разом, вислати треба на банківий рахунок:

Ukrainian Helsinki Group (1561)
P.O. Box 770
Cooper Station
New York, N.Y. 10003

Заохочуємо наших читачів, зокрема тих, які активно працюють у ділянці допомоги переслідуваним, передплачувати ВІСНИК. Передплата і датки на видання ВІСНИКА допомагають не тільки у його появі але теж, посередньо, тим кому присвячений зміст видання: нашим землякам у неволі.

ВІТАЄМО ТИХ, ХТО НАРОДИВСЯ У ЖОВТНІ

ГОНЧАРОВА РАЇСА СТЕПАНІВНА —

нар. 5-го жовтня 1935 р.

ЧУЙКО БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ —

нар. 10-го жовтня 1919 р.

КИРИЧЕНКО СВІТЛАНА ТИХОНІВНА —

нар. 30-жовтня 1935 р.

ГУК ЛІДІЯ ЛАРИВОНІВНА —

нар. 30-го жовтня 1938 р.

Навесні цього року помер у табірній лікарні на Уралі довголітній політ'язень АНДРІЙ ТУРИК, якому 14-го жовтня сповнилося б 54 роки (нар. 1927 р.)

Просимо помолитися за спокій його душі та не забувати його 80-річної матері ТЕКЛІ СТЕПАНІВНИ, яка мешкає в с. Борки Любешівського р-ну Волинської обл.

ПРИВІТАЙТЕ ТИХ, ХТО НАРОДИВСЯ В ЛИСТОПАДІ

ГАЙДУК РОМАН ВАСИЛЬОВИЧ — 2 листопада, 44 роки (нар. 1937 р.) Його адреса в засланні: 665540, Иркутская обл., ст. Чуна-4, До востребования. Адреса батька Василя Павловича і сина (1973 р. нар.): 285800, м. Городенка, Івано-Франківської обл., вул. К. Маркса, 31.

ЗАРИЦЬКА КАТЕРИНА МИРОНІВНА — 4 листопада, 65 років (нар. 1916 р.). Її адреса: 281370, Волочиск-1 Хмельницької обл., вул. Залізнична, 48.

ШАБАТУРА СТЕФАНІЯ МИХАЙЛІВНА — 5 листопада 43 р. (нар. 1938 р.). Її адреса: 290017, Львів-17, вул. Кутозова, 116, кв. 2.

КОЛОПАЧ РОМАН С. — 12 листопада 27 років (нар. 1954 р.). Адреса після звільнення: 293770, Львівська обл., Дрогобицький р-н, с. Стебник.

КРАСІВСЬКИЙ ЗИНОВІЙ МИХАЙЛОВИЧ — 12 листопада 52 роки (нар. 1929 р.). Адреса в засланні: 626236, Тюменська обл., Ханты-Мансинский нац. округ, пос. Луговой, Общежитие. Адреса дружини АНТОНІВ Олени Тимофіївни: 290041, Львів-41, вул. Спокійна, 13.

БУБЛИК СЕРГІЙ ІВАНОВИЧ — 13 листопада, 24 роки (нар. 1957 р.) Адреса в таборі: 663850, Красноярський край, Иланский р-н, п/о Хайрюзовка, учр. УП-288/28-8-8. Для листів із-за кордону: Москва, п/я 5110/І-УП. Адреса матері (Ольшевская Екатерина Деметьевна): г. Ростов-на-Дону, пер. Донецький, 45.

АНТОНІВ ОЛЕНА ТИМОФІЇВНА — 17 листопада, 44 роки (нар. 1937 р.). Її адреса: 290041, Львів-41, вул. Спокійна, 13. Адреса чоловіка КРАСІВСЬКОГО Зинovia в засланні (див. вище).

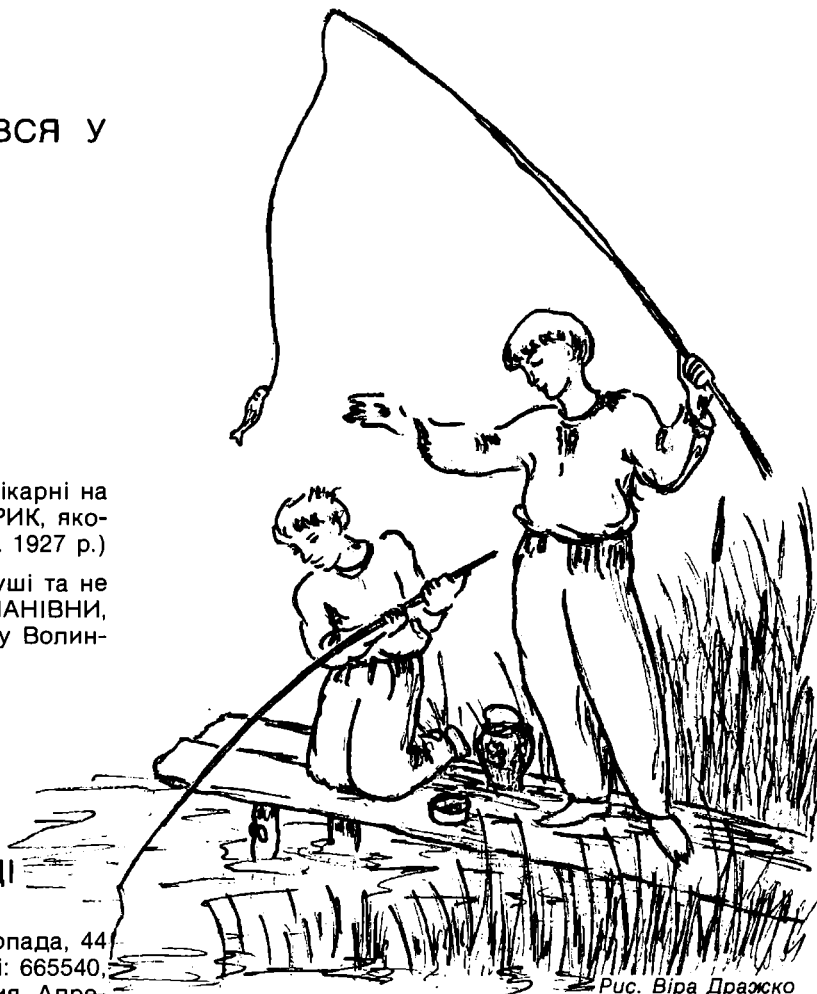


Рис. Віра Дразко

МУРЖЕНКО ОЛЕКСІЙ — 23 листопада, 39 років (нар. 1942 р.). Його адреса в таборі: 619263, Пермская обл., Чусовской р-н, пос. Кучино, учр. ВС-389/36-1. Для листів з-за кордону: Москва, п/я 5110/І-ВС. Адреса дружини Любові Павлівни з двома дочками (1969 і 1979 рр. нар.): 252154, Київ-154, Русанівський бульвар, 5, кв. 58. Тел. 55-18-46.

БЕРДНИК ОЛЕКСАНДР ПАВЛОВИЧ — 25 листопада, 54 роки (нар. 1927 р.). Адреса в таборі: 618263, Пермская обл., Чусовской р-н, пос. Кучино, учр. ВС-389/36-1. Для листів із-за кордону: Москва, п/я 5110/І-ВС. Адреса дружини Сокоринської Валентини з дочкою (1973 р. нар.): с. Гребені Богуславського р-ну Київської обл. Адреса дочки Мирослави (дорослої): 252159, Київ-159, бульвар Лихачова, 86, кв. 16.

ЄВГЕН ПЛУЖНИК

*
Чіткіші лінії, і фарби спокійніші, —
Благословляється на осінь, на дощі...
Десь журавлі в похолодیلій тиші:
— Мерщій! Мерщій!

Спішать до Індії, озер північних діти,
До кинутих на чужині осад...
Але ж нудьга яка — вперед летіти,
Щоб повернутися назад!

"Три збірки"

ГІМН

(Замість листа на Мамині Іменини — св. Анни)

Відколи сягає моя пам'ять, я бачу себе в школі на великому чорному полякерованому столі, між денниками, зошитами і пляшкою з чорнилом та мамині руки побілені крейдою. Вони саджають мене на стіл, або стягають зі стола, залежно від того чи наука почалася чи вже скінчилася. Коли я прищулю очі, то бачу майже сотню дітей, що сидять одно попри друге у довгих лавках у бундах і сіраках (одна нитка сіра льняна, а друга чорна вовняна) коли це зима, або в "дужких" із квітчастої матерії "нашитих" сорочках (В Улицьку не "вишивали", а "нашивали") коли це літо. Мама дуже любить вчити, а я ще більше дивитися що діється в класі. Навчання починається наказом "скидати хустки" і "вставати до молитви".

Мамина перша посада була зразу після закінчення Великої Світової Війни і зразу після матури, що її склала з відзначенням в семінарії УПТ у Львові. Посада в одноклясівці в чисто українській школі в чудовому законсервованому ще наче б із княжих часів селі Улицьку на Розточчі. Коли я вже доросла до лавки, то всі мудрощі народньої школи не справили жодних труднощів, бо я те все вже знала, а особливо історію України. Це були наче чудові казки, що їх мама із запалом розповідала, а часом навіть враз із нами й поплакала. Теж цілий репертуар пісень, що ми їх дуже любили співати: "Ой видно село", "На дорозі лежить жук", "Гей там на горі є скала", "Ой що ж бо та й за ворон", і "Чом, чом", а навіть "Ой та й зажурились". Але, як ми всі знаємо, польське міністерство освіти натискало, щоб спольщити школи і нас усіх, і прийшло розпорядження, щоб у школі висів орел і Пільсудський замість Шевченка і гетьманів і щоб діти називалися не Іван, а Ясь, не Оленка, а Гелена і т. д., а школу і програми перемінили на "утраквістичні" пів польські і пів українські.

В сусідньому селі, де вчила полька, діти зробили "шкільну акцію": постягали орлів і мапу Польщі, не відповідали, як їх хтось кликав Ясь, а як то не помогло, то перестали ходити до школи і бойкотували вчительку. Бувало ще гірше, бо та "шкільна акція" поширилася всюди і чим більше нас тиснули, тим більше ми (діти) не давалися. Були бійки, пожежі, побиті шиби і побиті діти...

Якраз весною, як я вже кінчила школу і тато приготував мене до другої гімназійної (Господи, яка страшна є та латинська граматика і ті слівця!) приїхав несподівано до школи інспектор Голембйовські. На щастя, сторож здалека побачив бричку і дав мамі знати, щоб повісила орла і "маршалка", а то була б зараз вилетіла зі школи. Мама припудрувала ніс (дуже гарний), пригладила волосся і брови, своїми сивими, сивими ласкавими і сполоханими очима оглянула швидко класу і поховала в піч

ТАЄМНИЦІ РІКИ

(Уривок з роману "Вир")

...Орися зупинилася біля малесенької ополоночки, на якій ледь-ледь зашерх льодок. Вона взяла сокиру і якийсь час стояла в задумі, дивлячись, як під льодом ворухиться чорна вода.

"Що там робиться? Там теж є своє таємниче життя". Вона стала на коліна і, приклавши долоні до скронь, заглянула у воду, яка була чорною і неспокійною. Чим довше дивилася Орися, тим більше розкривала ріка свої таємниці, і вода вже була не чорною, а зеленою, як начисто вимита пляшка. Потім зробилася світлоглоубою і пішла перед очима райдужними колами, і в тих райдугах русалчиними косами ворухились куширі, ніжно пригладжувались водою. Якись червоні жучки спалахували, як рубіни на діадемі річкової цариці; слалася чиясь зелена борода, посріблена піщаними блискітками; чужа чорна велика жменя показувала Орисі із темного дна все нові і нові дива: зелені, оранжеві, голубі тіні, забрижені тремтливою мерехтливістю, риб'ячі очі, що дивилися на неї спокійно, по-царськи, із тихим відсвітом чогось неземного, потойбічного. І не встигла Орися намілюватися, як річка вже міняла видива, там щось перелаштовувалося, творилося шукало своїх форм, з-під льодів хтось витягав білі алебастрові стовпи і ставив сторч аж на дно — і виходив голубий палац з рожевими вікнами.

Раптом з чорного днища стало проступати світло, і Орися побачила, що вода вже не голуба, а зовсім прозора, і дно вгнуто, як миска, і вислане блискучим піском... Сонце просвітило воду і заграло в ній світлими тонами, і вже не рибки пливли у воді, а вербові листочки, яких несло крученою течією від берегів; голубий спалах — це піднята з дна раковинка, пнуче гаддя — вербове коріння, і підводний світ уже не жахав, а милував її.

"нелегальні" зошити. Саме в класу застукав інспектор, високий, грізний і дуже гордий. Ми всі встали, як рекрути "Слава Ісусу Христу". Він відповів "На веки векув". Решта все йшло гладко. Він питав по-польськи, а ми відповідали по-українськи. Аж прийшло до географії, до гльобуса. Питається він тумана Гриця: "Чому той гльобус має криву вісь?" Гриць почервонів і вибачається: "Я його не зіпсував, прошу пана, то пані такий купила, бо простого певно не могла дістати". Але і це могло б мамі пройти без прикрих наслідків, бо він і сам усміхнувся і перестав бути такий страшний. Аж раптом інспектор каже: "Заспівати гімн!" Ми встали, виструнчилися, і як грім вдарило: "Ще не вмерла Україна!" Господи... як він почервонів, як він кинувся до мами "гайдамацтво!", як страшно кричав: "Я викину вас за десяту межу!" Вхопив течку і вибіг, як навіжений з класу. Ми стояли задерев'янілі, а з маминих сивих очей по білому, як крейда обличчі котилися сльози...

ЖІНКА В ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Володимир Винниченко, найвизначніший письменник і драматург нашого століття, створив цілу низку літературних жіночих постатей, які не тільки репрезентують різні типи жінок українського й неукраїнського, сучасного Винниченкові, суспільства, але теж відзеркалюють відношення самого автора до жінок та їхньої ролі в житті родини, суспільства й народу. Широка тематика Винниченкових творів (від селянського, заробітчанського, міського пролетарського, дрібномістечкового, інтелігентського й аристократичного побуту та ментальности тих середовищ) дозволила письменникові показати в своїх творах велике число жінок, які однак не зважаючи на їхнє національне чи соціальне походження, інтелектуальний, етично-моральний чи психічний рівень та обставини їхнього життя, мають спільну їм усім рису характеру, яку можна назвати типово Винниченківською.

При всій їхній індивідуальній різноманітності, жінки творів Винниченка перебувають в полоні якоїсь примітивної сенсуальности, плотьської змисловости і тим самим в повній залежності від чоловічої статі. Вони любовниці, дружини, подруги, партійні співробітниці, але майже ніколи повні й незалежні індивідуальности.

Читаючи твори Винниченка створюється ілюзія начеб то Винниченко представляє новий тип жінки, яка звільнившись від кривдятих її морально-етичних законів традиційного суспільства, здобувається врешті на свободу й суспільну рівноправність. Однак — це тільки ілюзія. *Свобода Винниченківської жінки є тільки сексуальною, змисловою, плотьською свободою, тоді коли духовий аспект її особовости є або зовсім нерозвинений, або є тільки відблиском духовости її чоловічого довкілля.*

Вже в першому оповіданні "Краса і Сила" Винниченко змалював тип маломістечкової красуні й зводниці Мотрі, яка рівночасно кохає двох зподіїв — Андрія й Ілька. Краса цієї жінки не ідеалізована краса Квітчиної Марусі. Вона теж не уособлення дівочої чистоти й непорочности. Вона — любовниця, чи радше прелюбодійниця, яка хоче тільки плотьського задоволення й завершення його в подружжі. Вона вибирає між гарним й нерішучим Андрієм та невродливим і брутальним Ільком, вибираючи останнього тому, що той уміє нею володіти.

В повісті "Хочу" маємо три жіночі головні персонажі: Лідія Баранова, росіянка, любовниця поета Андрія Халепи (зрусифікованого українця) та Ольга й Ніна — дочки свідомого українця, Сосненка. Баранова — це тип гетери богемського типу, яка провадить рівночасно романс з Андрієм Халепою і літературним критиком Костяковим. Про її інтелектуальний рівень в повісті багато не згадується, хоч вона належить до літературного кола петербурзької богеми. Зв'язок її з літераторами тільки фізичного характеру.

Ольга приїжджає до Петербургу шукати поради в якогось знаменитого гінеколога, щоб зарадити своїй неплідності. Вона хоче стати матір'ю, щоб таким чином вдержати свого невірного чоловіка, який в відсутності жінки нав'язує романс навіть з її рідною сестрою — Танею. Таня терпить страшні докори сумління, але не має сили зірвати неморального зв'язку зі своїм шурином.

Між мужчинами цієї повісті ведуться цікаві дискусії філософічного, літературного й політичного характеру (в цій повісті Винниченко вперше представляє в зародку свою улюблену дитину — 'колектократію'). Жінки в той час живуть виключно коханням, мріями про материнство, чи докорами сумління через незаконні стосунки з мужчинами.

Цей самий тип жінки бачимо в "Записках Кирпатого Мефістофеля", де найбільшим уособленням його типу жінки є Клавдія, розвідка, любовниця, а в кінці повісті, дружина адвоката Якова Михальчука "Кирпатого Мефістофеля". В цій повісті Винниченко змалював теж постать "Білої Шапочки" — дівчини, зацікавленої мистецтвом, в яку захохується Михальчук і якій проповідує свої високоідейні теорії нового, побудованого на спорідненості душ, подружжя, в той час, коли він сам не може відв'язатися від плотьської Клавдії, яку не любить і не шанує, (але вкінці жениться з нею тому, що від їхнього романсу народжується син). "Біла Шапочка" розкриває лицемірність Михальчука питаючи його, чому він сам не практикує своєї теорії в житті. "Біла Шапочка" кінчає свою кар'єру тим, що стається теж любовницею якогось музичного критика. Це, мовляв, які б високої пориви й зацікавлення не виявляли жінки, все кінчається одним і тим самим падінням в обійми сильних мужеських рамен.

Ще більш помітними є ці типи жінок в драмах Винниченка, які свого часу завоювали навіть європейські сцени, передусім п'єси "Брехня" і "Закон".

В "Брехні", Наталія Павловна, дружина науковця, який весь час проводить в лабораторії, романсує з молодим студентом. Вона дуже майстерно веде гру, щоб держати свого чоловіка й свого коханця, яких вона любить кожного зокрема своєрідною любов'ю і хоче обох робити щасливими, бо "людям, котуку, зовсім не треба правди, чи брехні, їм треба щастя, покою". "Треба десь брати, щоб давати. От я в тебе беру і даю другим". Коли ж товариш її чоловіка викриває секрет підслухавши розмову Наталії з Тосем і викравши їхнє листування, шантажує її, вона теж готова на романс з Іваном Стратоновичем, він теж виявляється закоханий в Наталію ("ненавиджу вас, тому що люблю вас"), Наталія хоче сама признатися своему мужеві, що вона його обманювала: "Скажи, ти повірив би, якби, тобі сказати, що я тебе обманюю?" питає Наталія мужа. "Смерть (Наталії), я може пережив би, а обман..." Тоді вона, для збере-

ження Андрієвої ілюзії про родинне щастя, випиває циянідну кислоту. Цей дуже майстерно введений тип жінки, *подвижниця брехні в ім'я людського щастя, самки, яка свідомо своєї стихійної сили над чоловіками, є клясичним прикладом Винниченківської жінки.*

В п'єсі "Закон" — неплідна жінка Інна намовляє свого чоловіка на романс зі секретаркою в надії, що коли народиться дитина, Люда (матеріально незабезпечена дівчина, яку Інна спеціально для цієї цілі підбирає) віддасть їй свою дитину, яку може вивести змістом її життя. Хоч Панас ніколи не виявляв незадоволення їхнім бездітним подружжям, Інна настирливо вимагає здійснення пляну, бо вона хоче "лизати дитину", як це роблять самки в тваринному світі.

До цього типу жінок належить і Тепа з "По свій" і "Божків" і Килина з "Голоти" а також ціла плеяда жінок з такої багатолітературної спадщини Винниченка. Тепа — аморальна, сексуально розгнуздана, жорстока жінка — не має іншої життєвої мотивації крім багатства й тілесних розкошів. Килина — заробітчанинка, кохає хозяйського сина й мріє бути його дружиною. Коли ж це не вдається, вона рішається стати коханкою офіцера, щоб тільки позбутися заробітчанинських злиднів. До цього типу жінок можна теж зачислити Мабель з "Нової Заповіді". Вона не з ідейних мотивів, але через сексуальні пристрасті до колишнього радянського шпигуна, а потім перекона-

ного "колектократа", рішає жертвувати свої мільйони для колектократичних експериментів свого кохання. В цю категорію жінок попадає теж, як це не дивно, владолюбна княжна Еліза з "Соняшної Машини", яка ніколи не може забути припадкових обіймів Рудольфа Штора, винахідника соняшної машини. (Рудольф у темноті нічного парку взяв її за свою коханку й покоївку Міці). Забувши заповіт свого батька й про коронку Зігфріда, державний монархічний символ Німеччини, Еліза в кінці повісти цілує руку "сонцеїста" Рудольфа, нового володаря нової Німеччини. Тут теж належить Труда, дочка князя Еленберга. Вона, тип молодого збунтованого проти своїх батьків покоління, втікає з дому, щоб не стати крамом в руках якогось старого аристократа — претендента на її руку. В кінці повісти та сама Труда стається крамом в руках сонцеїстів для поширення їхньої ідеології серед ворожої окупаційної армії. Зруйновану економію й політично сонцеїстським стилем життя Німеччину рятують "добровільно" жінки. Цю ідею "психологічної війни" підказав колишній "фінансовий король", "їхня гумова величність", а тепер "сонцеїст" — Мартенс: "Для збройного опору нема зброї. Саботаж — пів опору — не годиться. Для боротьби *любов'ю* (підкреслення С. Г.) є зброя". Сонцеїсти апелюють до жінок принести себе в жертву й "увійти в контакт" з ворожою армією. "Охочих знайдеться і без жертви" — цинічно докидає один зі "сонцеїстів".

Докінчення буде

ДОРОГІ ДІТИ!

Нині ми поховали нашого Кока. Чи Ви знаєте, який то біль? Скажуть люди — таж то лиш пес! Але той пес був би мав у березні 13 років, це так як людині 90!

Він був мій вірний товариш і приятель. Я все ще кажу "він", хоч Коко була вона, але пес є він і ми все говорили: Коко ходив, скакав і т. п., а дехто думав справді, що то "він".

Чи пам'ятаєте, як ми її дістали, як 4-тижневу гарну вовняну кульку з білою кокардою? Коко не знав іншої родини, крім нашої, він був її членом.

Чи пам'ятаєте її перших дітей?! Маргарет була перша, що вставала рано до праці і нас усіх побудила викриками: "пуделко повне песятки!" і ми всі бігли дивитися на ті "чуда". Коко лежала в приготіваній для неї "матерніті", і ми рахували "кілько їх", а навіть важили кожне. Були 4 "хлопчики", як ви казали, і 2 "дівчинки".

Коко була така добра мама! Як вона їх мила, годувала, ви їх усіх виносили на сонце, на травичку, яка ж то була забава, а Коко яка задоволена! А скільки знімків зроблено! І ще два котики долучилися до сім'ї і всі разом їли і спали. Коко ніколи не зачіпав котів, а як уже була "спаед", то часто залишалася з котятками (що все десь появлялися в нас) як власними песятками.

Ще маленькою я брала Коко на пляжу купатися, і

вона любила воду. Я її навчила витягати з води паптик, що я кидала; як вона любила бавитися! Чи пам'ятаєте, як вона високо скакала, щоб зловити шматку. Ми сміялися, що вона повинна виступати в цирку.

А яка вона була чемна на пляжі! Сиділа там, де я сказала, пильнуючи моїх речей, а люди приходили сказати, що мій пес ліпше вихований як деякі діти, і я почувала себе гордою. Всі песятка Коко були роздані і не було родини, щоб не любили Кока дітей. Всі такі, як мама: ефективні, інтелігентні і дуже милі та чемні. Пишу, а сльози все в очах.

Вівторок: Ти, Юрку, приїхав з вікенду і зараз задзвонив, щоб запитатися, як Коко. Ти знав, що він хворий. Як я сказала, що Кокуса вже нема, то по твоїй стороні настала мовчанка. Я певна, що Ти плакав. За хвилину сказав: "такого пса, як Коко не було". Яка то правда! Вже кілька днів минуло, а я все думаю про нашого Кока. Таж годі викреслити 13 років з мого життя! Все навкруги пригадає мені його. Навіть є стежка в городі, яку він бігаючи витоптав.

П'ятниця: Нема для кого принести дог'ібер з реставрації, ніхто нас не вітає, як часом пізніше прийдемо до хати, нема кому бігати за вивіркою чи зайчиком і ніколи не зловити лиш бавитися. Всі любили Кока, бо не можна було не любити Кокусу, що всіх любив, скакав, весело дивився з-під густого волосся, (часом не було видно очей) і шкiрився, показуючи всі зуби, що ми називали "усміхом".

Докінчення на обороті



Тільки між нами і телефоном

— Любо, коментар тої пані, що її син знайшов собі якусь італійку, чи порторіканку у Вайлвуді, досить зрушив наш спокій!

Моя приятелька Марта пояснила, що цей коментар відноситься до мого опису (у вересневому числі НЖ) розмови про потребу мати своє гетто хоч 3 рази в рік.

— Марто, чому така сильна реакція на той коментар?

— Чому? Тому, що він правдивий!

— Знаєш, Любо, ми з чоловіком зробили таке невеличке, приватне опитування. Питали ми наших 15-літніх школярів, говорили з молодими тридцятилітніми батьками, з сорокалітніми та й дещо старшими, про те чому вони, чи їхні батьки, чи друзі приїхали до Америки чи Канади.

— Ну і чи відповіді були сподівані?

— Ні, Любо! Діти та внуки тих імігрантів, що приїхали сюди після 2-ої світової війни (тобто жертви нацизму та комунізму) думають, що головню приїхали сюди з біди ("Не мали що їсти", "хотіли мати свою хату чи авто"), або тому, що хотіли "вчитися", а в Європі не могли... Часами дехто згадав, що хотіли свобідно молитися... Дехто казав, що тому їхні предки приїхали, що не хотіли, щоб їх вивезли до Сибіру.

— Та напевно був певний відсоток імігрантів з такими мотиваціями. Але це є нащадки так званої "політичної еміграції"? Такою себе називали тоді майже всі!

— Отже, Любо, більшість цих наших молодих людей повторюють пісеньку типових нових американців, пристосовуючись до стереотипних розповідей з американської історії. З біди приїхали сюди ірландці, англійці, італійці, китайці і т. д. Дехто з наших каже також, що приїхали тому, що хотіли бути вільними. Але пояснити чому не могли там бути вільними зовсім не вміють.

— Може, за часто по домах говориться про

ЧИ ДІТИ АБО ВНУКИ ЗРУЙНУВАЛИ Б І ПІДПАЛИЛИ Б ХАТУ РІДНИХ БАТЬКІВ?

посилки пакунків чи й авт в Україну, а за мало про важливіше, Марто?

— Це також правда. Дехто згадував про русифікацію — але, очевидно, не було сказано, як тутешня свобода рятує їх від такої загрози тут...

— Є ще й вплив книжок та преси, що завжди описують давніх імігрантів, головню слов'ян як неписьменних, бідних, темних. Про освічених, професійних людей не люблять говорити.

— Тому Любо, що більшість американців таки є нащадками тої бідної кляси, і тому свідомо чи підсвідомо хоче всіх такими бачити...!

— Отже, Марто, тепер повернімось до наших молодих. Навіть якщо говорити тільки про 50% нащадків тих, що приїхали між 1946-50 роками, то це нащадки політичних імігрантів. Невже їм не розповідали чому вони все покинули — маєтки, рідних, кар'єри та рідну країну?

— Любо, виглядає, що мало хто розповідав своїм дітям і внукам про причини свого виїзду, втечі, про воєнні переживання і жертви.

— Тому молоді не розуміють, чому всі в Америці можуть "мішатися" в подружжі, тільки українці (ну та ще жида), мають одружуватись зі своїми.

— Так, Любо. Це так немов би діди й батьки важко працювали, побудували гарну хату, збирали майно, щоб передати дітям, а діти цього не доцінювали і спалили все. Так і з поданням причини виїзду і довголітніх важких тарапат. Все це роблено, щоб діти і внуки могли свобідно рости українцями, здобувати освіту як українці і бути українцями хоч на цій вільній землі! А молоді про це не знають, і тому мішані подружжя їх не відстрашують. Небагато тут якогось глибокого протиставлення свому родові, чи негації жертви батьків.

Я закінчила розмову з Мартою і думала про це порівняння: для нащадків політичної еміграції одруження з неукраїнцями це підпалення хати батьків та дідів.

Любов Калинович

Докінчення: ДОРОГІ ДІТИ

Як же я скажу приятелям Кока, що і в листах і телефоном про нього питаються, що його вже нема?.

Як порожньо на веранді, чи в городі. Ніхто не гавкає, не удає що пильнує, а якби на правду прийшов злодій, то Коко напевно відчинив би двері, вітаючи, як ви все говорили.

Тато працював у городі, а Коко все "помагав" коло нього. Приходжу до хати: де Кокусь, що

робить? Вже тиждень, як його нема. І так кожний раз реалізуючи, що мого приятеля вже нема, серце заболить. Ніхто того не розуміє, хіба що сам таке пережив.

Всі ті літа з Коком приходять на думку, скільки приємних хвилин ми з ним мали! Яку радість він нам справляв! не хочу вже іншого пса. Його мені буде дуже бракувало, жоден його не заступить, бо, певно, такого пса, як Коко не було!

Д. Л.

ТАЄМНИЦЯ ОДНОГО МОЛОДОГО ЖИТТЯ

ДОКІНЧЕННЯ

III. НА ПЕРЕХРЕСНИХ ДОРОГАХ

По Різдві, в січні 1944 року червоні партизани під командою ген. Сидора Ковпака почали серйозний рейд з Ковельщини, через Володимирщину і Сокальщину вглиб Галичини.

Недалеко Тудоркович, через ліс, в самому куті, де зустрічалися території Галичина, Холмщина і Волинь, було невеличке сільце Шихтори. Там з якихсь то причин німці встановили свою військову заставу, яка складалася з 5-ох німців S.S. та двадцять кількох членів Української Дивізії "Галичина". Нам до болю потрібна була зброя та вишколені військові люди, і от почали ми переговорювати із цією українською заставою, щоб вони перейшли на наш бік. Наші повстанські загони в цей час уже були певною організованою військовою одиницею.

Нарешті ми домовилися, і наші дівчата-розвідниці влаштували фіктивні уродини, куди й запрошено німців. Ця частина північної Сокальщини була багата в алкоголеві вироби, бо майже в кожному селі була гуральня, де з бараболі випродуковували найкращої вартости спирт, який звичайно забирали німці. Одначе ми вже мали опановану територію і цілком розпоряджувалися й тим високопроцентовим алкоголем.

Наші дівчата нароби́ли з цього спирту чудової медівки й повпивали німецьких старшин і підстаршин до неприємності. Тоді спеціальна частина наших повстанців під керівництвом Перуна зробила решту: забрано всю зброю, уніформи, радіо-зв'язок, а також пішли в підпілля і всі українці-дивізійники, які були на цій заставі. Німці збудившись, на другий день, опинилися в білизні, без мундурів та без зброї. Вони відійшли до села Пісочнів на Холмщині, де їхній командант скінчив з відчаю самогубством.

Відповідальною за переведення цього завдання була подруга Мора, яка мала до помочі місцевих дівчат-розвідниць.

Десь кілька тижнів по тім зустрів я Роксолян у Морою на організаційній квартирі в Гатовичах. Дівчата готувались до карколомного завдання, яке мали виконати в містечку Кристонопіль, коло Сокаля.

Вже від довшого часу давалась нам взнаки німецька жандармерія в Кристонополі, а зокрема один фольксдойчер на прізвище Крайцер, який паталогічно ненавидів українців.

Я мав доручення разом з обома дівчатами випрацювати відповідний план нападу на кристонопільську станицю німецької жандармерії, для чого потрібно було перевести відповідну розвідчу акцію.

Поїхали ми до Кристонополя окремо, але зустрілися у волосного війта, сот. Бориса Гарасименка, що був моїм добрим знайомим, а також членом ОУН.

Вже з місця ми побачили, що перевести цю справу в життя буде прямо неможливо, бо жандармерія міститься в сусідстві будинку де квартирує німецька сотня Вермахту, а з другого боку розмістилися калмики, які служили в німецькій армії. Порозумівшись з нашим керівництвом, ми постановили, що обмежимося покищо до покарання Крайцера й виїдемо з Кристонополя.

По двох днях праці при солідній допомозі сот. Гарасименка та інших друзів, нам удалося заманити Крайцера до відповідного приміщення, зв'язати і вивезти вночі з Кристонополя. Для безпеки місцевого населення ми погодилися забрати його зовсім звідти й віддати в руки нашим каральним відділам.

Виїхали ми з Кристонополя досить баскими кінями та саньми, бо надворі був сніг. Крайцера ми замотали в солону поміж сидженнями й махнули попри Сокаль на Хоробрів. Виїхавши з небезпечної зони витягли ми нашого фольксдойчера і посадили його коло фірмана, а самі сиділи ззаду й ділились вражіннями з попередніх днів.

Одначе десь перед селом Опільск, ми завважили на шосі якісь постаті. І хоч трусило снігом та була темна ніч, ми бачили здалека, що вони щось роблять. Проте для нас не було вороття: мусіли їхати вперед. Ми приготували зброю, наш візник вдарив по конях, які помчали вихром по шосі, зближуючись скоро до незнаних нам осіб. Вони вже нас завважили і махали руками, щоб ми зупинилися. Наш моторний візник взяв трохи курс ліворуч на шосі й в одній хвилині ми зрівнялись з незваними людьми, які почали по нас стріляти, на що й ми чесно відповіли з трьох пістолів, минаючи їх з шаленою шкороістю.

За кілька хвилин ми опинилися за горою, і небезпека минула. Одначе тоді щойно ми завважили, що Крайцер лежав на сидженні з простріленими грудьми й головою, а Мора була поранена в праву руку.

Незабаром ми спинилися коло нашої організаційної хати, де зроблено перев'язку, забрано від нас мертве тіло Крайцера, і ми подалися дальше по лінії нашого завдання.

Рано, коли ми в безпечнім місці відпочивали, нам донесли, що наша нічна зустріч була із ковпаківцями, які мінували шосу.

IV. БЕЗСМЕРТНІ...

Прийшли в Сокальщину нові окупанти. Принесли зі собою новий терор, нову нужду, нове поневолення... Большевики!

Нові окупанти розшарпали, знищили й стерли з лиця землі давню красу села, затишність та веселість міста, спокій та безпечність української людини..

СПОГАДИ — ВІЙНА І ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

Продовження

Ще того вечора зголосився до нас якийсь шпитальний урядовець із жінкою, що назвав себе завідувачим господарською частиною якогось шпиталю. Василь зрадів йому, бо ми зовсім без адміністративного персоналу. Його жінка була медсестрою і вони мали власні коні. На другий день ми вирушили о 5-ій годині. Дивна річ — наші хворі почували себе значно краще. Правда, вранці не було спеки і нічліг на свіжому повітрі зробив своє. Опівдні ми спинилися в якомусь селі над самим кордоном.

Тут трапився перший інцидент із нашим адміністратором. Хоч це було багате село (Кудринці) і вже були гроші на прохарчування, він не міг роздобути нічого кращого на обід, як тільки кулешу. А Василеві й мені він спrezentував курку! Це довело Василя до люті:

— Заберіть оцю курку! Ні я, ні моя жінка не звикли їсти краще від хворих! Ми стоїмо в селі й ви могли дістати для них щось більш поживного, адже хворі в дорозі!

Адміністратор образився, але, видно, не зрозумів Василя, бо перепрошував, що не міг нічого кращого дістати, як тільки курку... Василь ще раз заявив йому, що річ не в ньому, а у хворих, і повернувся до нього спиною. Більш я того урядовця вже не бачила.

Спати лягли ми в садку одного господаря, простеливши бурку на землі. Не забуду тієї ночі. Перш усього збудив нас плач і крик якоїсь селянки, в якій забрали корову. Василь спробував її рятувати, але в обличчі військової реквізиції не міг нічого зробити. Вдруге збудив нас наш господар, заявляючи, що наш "форшпан" утік. Я подякувала Богові, що хоч валізку з білизною ще звечора внесла до хати, бо інакше ми лишилися б без нічого.

Вранці треба було шукати інших коней. Це зайняло трохи часу й тому виїхали ми пізніше. Вночі о

Продовження: ТАЄМНИЦЯ ОДНОГО МОЛОДОГО ЖИТТЯ

Пізньої осені 1945 року постріляли під час переправи через Буг коло села Старгород, бійці "Истребительних Батальйонів", двох чарівних дівчат, підпільниць, Роксолян і Мору, які пробиралися на Волинь.

Роксоляна була донькою українського селянина із села Г., якої батько забрав молоду єврейку з сокальського гета, переховав і зберіг перед убивством німецьких варварів.

Мора, була цією молодою єврейкою, яка полюбила цілим своїм серцем, всім своїм я, українську землю та українську визвольну боротьбу, і віддала у цій боротьбі своє молоде життя у водах сокальського Бугу.

11-ій годині того дня ми якось допхалися до Кам'янця, уникнувши зустрічі з поляками.

Так закінчилася відпустка Василя. Тривала вона всього 17 днів, але дала йому добру научку. Більш він уже ніколи не казав, що в Галицькій Армії краще. Дисципліна австрійських законів ще існувала, але людяности й чесности вже не було, хіба що серед селянського населення. Начальство використовувало свої права куди більше, ніж у нас, і ми зі своїми демократичними засадами зовсім туди не підходили.

XIII.
У КАМ'ЯНЦІ

Повернувшись до Кам'янця, Василь і чути не хотів про Санітарну управу. Але й Верхрадський, якому Василь передав був її, вже мав досить цього розгاردіяшу з державним інспектором на чолі. Річ у тому, що анархія не вгавала й не було змоги завести хоч яку-небудь дисципліну. Державний інспектор був може й не злою людиною, але йшов за намовою лікарських помічників, які по партійній лінії (есери) ближче його стояли. Петлюра, хоч обіцяв вглянути в те, видно був зайнятий більш важливими справами. А тут вони мали ще й підтримку в Д. Одрини, що був міністром здоров'я і прем'єром. Це був безумовно чесний, але й дуже зарозумілий лікар, що не мав підходу до людей. Досить згадати інцидент із Поспеловим, директором Інституту експериментальної медицини, щоб це зрозуміти.

Одного дня Василь, ідучи на доклад до Одрини, зустрів Поспелова, якого знав ще з Петрограду. Василь зрадів йому і привітав його.

— Яким чином ви у нас, директоре?

— Та от, — відповів сумно Поспелов, — був у вашого міністра. Хотів хоч на старість прислужитися своєму українському народові, бо мій батько селянин з-під Кам'янця. Але міністер сказав, що я їм непотрібний.

Василь почервонів від сорому за свого міністра й, увійшовши до кабінету міністра, він досить неввічливо запитав Одрину, чи знає, хто оце був у нього.

— Хто? Оцей "мужичок"? — спитав Одрина.

— Дмитре Антоновичу, — суворо сказав Василь, — це Поспелов.

— А хто такий Поспелов? Він же навіть говорити по-українськи не вміє!

— Дмитре Антоновичу, це професор світової слави! Нехай він ще не вміє говорити по-нашому, але зате його знають і читають на інших мовах світу!

Почувши це, Одрина запросив Поспелова прочитати кілька лекцій про бацилю холери. Можна було

дійсно не знати всіх російських професорів, але Поспелов — це була виняткова постать, і таких імен не можна було лікареві не знати, коли ставитись до медицини, як до науки.

Другий випадок із д-ром Одриною теж його характеризує. Якось то ще тоді, коли Василь був в Санітарній управі, призначено йому лікарського помічника з подвійним прізвиськом на досить відповідальний пост. Василь мав відомості про нього, що це нечесна людина. Він пішов із тим до Одрини, думаючи, що той цього не знає.

— Так, — сказав Одрина, — я теж чув таке. Але зате він дуже діяльний член партії. Ні, ви вже прийміть його до Санітарної управи, я йому це обіцяв. Будь ласка, не робіть йому перешкод.

— Не забудьте, Дмитре Антоновичу, що він призначений саме до відділу аптечного майна, — сказав тільки Василь.

Приводжу цей випадок тільки на доказ того, яке значення мала приналежність до партії і як це позначилося на нашій роботі.

По повороті з Мельниці я влаштувалася на посаду урядовця в Головній управі Українського Червоного Хреста. Була перекладачем на французьку й німецьку мову і вела журнал паперів. На чолі Головної управи тоді стояв Андрій В'язлов. Це була людина дуже інтелігентна і певний українець, один із тих, що підписали Виборзький заклик у Першій Думі. На жаль, об'їжджаючи наш фронт, у 1919 році він заразився тифом і помер. Це було невіджалуваною втратою для Українського Червоного Хреста й для громадянства. Дуже швидко по ньому занедужав і помер Дмитро Одрина. Взагалі смерть косила людей.

У Кам'янці було тоді страшне переповнення. Місто не дуже велике, а там зосереджено всі міністерства, військо і галицьку еміграцію. Тож не диво, що знайти помешкання було дуже трудно. Ми примістились були у професора Крижанівського, де дістали малу кімнатку "на антресоли" (на поверсі, куди вели внутрішні сходи). Але ми й так мало в ній пробували. Вранці йшли на працю до Українського Червоного Хреста, а ввечері поверталися. Вечори проводили ми в інтелігентному товаристві п-ва Крижанівських і так нам скоро проминав час.

На місце В'язлова в Українському Червоному Хресті став Підбуцький. Згодом мій чоловік теж перейшов туди і завідував шпитальним відділом. Під його рукою працювали медики Махулько, Горбачевич, Ціпка, а також Люта-Лютенко і я.

У листопаді зайняли Кам'янець Подільський поляки. Пам'ятаю добре цей день, бо зустріла одного співслужбовця, що з сяючою усмішкою приглядався до польського війська.

— Чого це ви такі задоволені? — спитала я його. — Чи поляки вам так дуже подобаються?

— Ні, Ганно Вікторівно, я уявляю собі, як вони виглядатимуть за рік, коли тікатимуть із Наддніпрянщини!

Я зрозуміла його й сама розсміялася.

К. Підбуцький не відзначався національною

НІЧНА СКРИПКА

Плач скрипки
Виривав із ночі
Згустки суму
Й подібно сухим галузкам
Кидав їх у багаття
Палаючого мозку.
Образи та сльози
Згорали у нім
І іскри того полум'я
Здіймались в небо
Й завжди лишались там зорями —
Віршами у зошиті Всесвіту.

Студент з України

свідомістю (його жінка була москвова) і він намагався перевезти Український Червоний Хрест до Єрмолинців, де тоді стояли "білі". Ми пробували протиставитися тому, але, що в воєнних умовах мусіли коритися, то пішли на хитрощі. У Головній управі працював жид із Галичини на прізвисько Ризочка, що єдиний із нас знав польську мову. Прохання до польської влади про перепустку треба було писати по-польськи. Отже, коли Підбуцький доручив Ризочці написати це прохання, то він писав його так довго, що прогавив останній день, коли видавалися перепустки. Пам'ятаю, що це було в суботу, і коли Ризочка з'явився в польській комендатурі о годині 2-ій по полудні, вона вже була закрита. Так ми і залишилися в Кам'янці, бо Ризочка виконав точно наше доручення. Адже й йому не хотілося йти під покров "білих", дарма що це ми власне дістали славу "погромщиків".

Так зустріли ми 1920 рік. Важкий лежав поза нами рік, а наступний не віщував багато добра. На Різдво приїхав Андрій Миколович Лівіцький збирати підписи різних партій і організацій за введення українського самоврядування на Холмщині й на Волині. Знаю, що він кілька разів розмовляв із Василем у тій справі.

Ще в серпні 1919 року я вступила по рекомендації В'язлової до Санітарної управи, але бувала рідко там на зборах. У шпитальному відділі в Українському Червоному Хресті було багато роботи. Крім мого звичного навантаження, я завідувала ще резервою медсестер. Це були жінки, що жили в місті, й на моє доручення доглядали хворих на приватних мешканнях, яких адреси я їм давала. Ми дбали про лікарів і ліки (наскільки можна було).

Багато жури мали ми з галичанами. Поляки їх переслідували, а багатьох поарештували. Тюрми були ними переповнені. Треба було допомогти їм і їхнім родинам, що залишилися в місті. Надійшов Великдень. Ми скликали нараду громадських організацій Кам'янця і створили Комітет, що мав перевести збірку серед населення на користь вояків фронту. Мене обрано головою Комітету. Я використала це на те, щоб одержати перепустку до тюрми. Хотілося відвідати в'язнів та обділити їх свяченням. Та галичан уважали політичними в'язнями, й начальник тюрми допустив мене тільки до кримінальних злочинців.

Продовження буде

В бюлетені The National Council of Women of the United States ч. 2 серпень-вересень 1981 р. появилася звіт із діяльності СУА, за підписом голови, І. Рожанковської, що був представлений на 14-ій конференції NCW у травні.

Звідомлення зладила заступниця голови СУА Марія Томоруг.

Екзекутива СУА делегувала до Комісії зв'язків СФУЖО Марію Томоруг і Ольгу Гнатейко.

Ірина Чайківська
пресова референтка

НА СТИПЕНДІЙНУ АКЦІЮ СУА ВПЛАТИЛИ В ЛИПНІ 1981 РОКУ:

500.00 дол.: Євген і Мирослава Наливайки, Лестер Прері
250.00 дол.: Володимир і Олімпія Роговські, Нью-Йорк
210.00 дол.: Степан Бойчук, Вашингтон
по 200.00 дол.: інж. Роман Левицький, Філадельфія, д-р Петро і Софія Гулики, Йонгстевн
165.00 дол.: Сестрицтво Покрова Матері Божої, Сідней-Австралія
115.00 дол.: Остап Миськів, Аліквіппа
75.00 дол.: Андрій Дякун, Вілліамсвілле
На фонд ім. Еви Сташків вплатив:
25.00 дол.: 7-ий Відділ СУА, Акрон

Ірина Качанівська
касирка стипендій СУА

ВІТАЙТЕ ТА СКЛАДАЙТЕ ПОБАЖАННЯ СВОЇМ РІДНИМ, ДРУЗЬЯМ ТА ЗНАЙОМИМ НА СТОРИНКАХ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Запрошуємо Вас, наші дорогі передплатники, читачі та прихильники скласти святкові побажання, gratуляції, подяки тощо на сторінках "Нашого Життя". Запросини актуальні впродовж цілого року, але особливо тепер, коли Різдво Христове не за горами, та й Новий Рік зближається милевими кроками. Хто б хотів, щоб бажання були вже у грудневому числі, яке вийде з друку на початку грудня, той повинен прислати текст до 15-го листопада 1981 р. Тексти, які одержимо до 15-го грудня, будуть поміщені у січневому числі нашого журналу.

Такий спосіб скласти бажання, gratуляції чи привіти на сторінках журналу корисний і побажаний не тільки тому, що залишиться як тривала пам'ятка, але рівночасно Ваш даток на Пресовий Фонд "Нашого Життя" буде фінансовою підтримкою журналу, уможливить його дальшу появу, гарне оформлення, точніший випуск.

Сума Вашого датку, якщо цього бажаєте, може бути поміщена в тексті оголошення. Ціна оголошення залежить від величини й довжини тексту.

У вересні початок шкільного року в Європі та час виплати стипендій для української молоді. У деяких країнах Європи є велике число студентів, що потребують допомоги.

Дуже просимо людей доброї волі подати допоміжну руку цим молодим надійним студентам.

Висота стипендій в Європі для середньошкільників є 110.00 дол. для студентів вищих шкіл 165.00 дол. річно.

Пожертви на стипендії можна відчислити від податку.

Річні звіти Стипендійної Акції СУА подаємо до українських часописів для інформації громадянства.

Анна Кравчук
референтка суспільної опіки СУА

ДО СПОНЗОРІВ І ЖЕРТВОДАВЦІВ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ СУА

Цією дорогою висловлюю мою щирю подяку усім людям доброї волі за їхню підтримку, жертвенність і співпрацю в справах Суспільної Опіки, головню в допомозі молоді стипендіями за час моєї дев'ятьлітньої праці на становищі референтки Суспільної Опіки в Головній Управі СУА.

Рівночасно повідомляю, що всі справи стипендій, які я досі полагоджувала, перебрала нововибрана референтка Суспільної Опіки — Анна Кравчук, яка зорганізувала Бюро Стипендій, у якому полагоджується усі справи стипендій та усі інші справи з ділянки суспільної опіки.

Адреса:

UNWLA, INC
c/o Anna Krawczuk
26 William Street
Maplewood, N.J., 07040

У всіх справах суспільної опіки прошу звертатися безпосередньо на вище подану адресу.

Теодозія Савицька.

Ціна оголошень:

1 інч висоти на одну шпальту текст
до 6 рядків = 15.00 дол.

2 інчі висоти на одну шпальту, текст
до 12 рядків = 30 дол.

Хто бажає, щоб текст був друкований більшими літерами, або незалежно від довжини тексту зайняв більше місця, повинен зазначити це в надісланому до редакції оголошенні. Чеки виставляти на OUR LIFE і долучити до оголошення.

Оголошення слати до Адміністрації "Нашого Життя":

OUR LIFE
108 Second Ave.
New York N.Y. 10003
Tel: (212) 533 - 4646



Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

XXXIII РІК ВИДАННЯ

ЖОВТЕНЬ 1981

ЧИСЛО 8

НАПЕРЕДОДНІ НАРАД УПРАВИ

Готуємось до Нарад Управи 1981, що повинні відбутися в днях 10 і 11-го жовтня 1981 р. В тому напрямку вже зроблена поважна підготовка. Розіслано звіт голови і звіти референток та голів комісій, що їх у реченці отримано. Намічено програму нарад, що включає панель на тему IV Конгресу СФУЖО. На нарадах виголосить свій звіт з поїздки по Австралії організаційна референтка Анна Марія Баран.

Напередодні Нарад Управи відбудеться нарада Фінансових Комісій Америки й Канади. Давніш ми обмежували участь у тій нараді до членок Фінансових Комісій. А тепер запрошуємо на них членок Управи, що цікавляться фінансами. Їхня участь не обов'язкова, але спричинюється до поживлення дискусії.

Та всі ми знаємо, що головною темою Нарад Управи буде програма IV Конгресу СФУЖО. Недавно відбули ми нараду голів складових організацій у Торонто з нагоди Пленарних Нарад СКВУ. Тут ми теж порушили цю тему й дістали багато цінних вказівок. А тепер думаємо ухвалити програму, яка вже мала різне насвітлення і стане перед нашим членством у всій повноті.

Наради Управи повинні також спричинитись до

підготовки програми. Згідно з правильником СФУЖО вони вибирають п'ять комісій. Найперше номінаційну, яка відразу починає підготовляти майбутню Управу СФУЖО. Дальші комісії — це реєстраційна, яка теж починає працювати перед Конгресом, розсилаючи до складових організацій реєстраційні формуляри і вірчі грамоти. В її руках є перегляд усіх управнених делегаток, і про них вона звітує на Конгресі. Дальше комісія резолюційна, яка теж починає працювати кілька місяців перед Конгресом. Вона дістає пропозиції до резолюцій від Управи, що їх відповідно зредаговує. Ще треба згадати комісію для перевірки протоколу попереднього Конгресу. Її вибирають з-поміж членок, що були на III Конгресі СФУЖО й які можуть повільно переходити протокол і узгоджувати поодинокі тексти. На кінець слід згадати найважливішу комісію, а саме комісію організаційну. Її вибирають у тій місцевості, де має відбутися Конгрес. Наради Управи вибирають тільки голову її, а голова пізніш добирає відповідне число членок на встановлення самої комісії та й підкомісій. Сюди належить підкомісія програмова, видавнича, фінансова, пресова, бенкетова та й багато інших, що їх вимагатиме потреба.

І так Наради Управи 1981 дадуть почин до підготовки IV Конгресу СФУЖО. В цьому головне значення їх, і тому учасниці повинні собі усвідомити їх вагу. У днях 10 і 11 жовтня 1981 почнемо підготовку до IV Конгресу СФУЖО.

ПЛЕНАРНІ НАРАДИ СКВУ

У днях 26-28 червня 1981 відбулися в Торонто Пленарні Наради СКВУ. Перша частина їх була присвячена нарадам Комісії Прав Людини, а щойно в другій частині відбулись наради Президії і Секретаріату СКВУ.

Комісія Прав Людини проходила під проводом голови сенатора Павла Юзика. Першим її виступом після відкриття було зреферування нашої участі в нараді Гельсінкського договору в Мадриді. Промовляли пп. Роман Купчинський, Петро Григоренко, Христина Ісаїв, Н. Каркоць, д-р Ніна Строката, Мирослав Смородський. Кожен вкладав у свій виступ насвітлення перебігу нарад так, що на кінець присутні могли зорієнтуватись у тому. Виходить, що українці, хоч мали лиш одного М. Смородського в офіційній делегації, сильно вплинули на перебіг нарад. Американський представник Кемпелмен хвалив, що дія української групи була найкращою.

Після цього звідомлення почались звіти. Однією з перших подала звіт Л. Бурачинська, голова

СФУЖО. Покликавшись на участь у Світовій Жіночій Конференції в Копенгагені, вона розповіла про найбільш важливі виступи в обороні в'язнів, закінчені голодовою маніфестацією. Згадала про нашу участь у Конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів, де 9-го червня 1981 наша представниця Любослава Шандра поставила наглий внесок в обороні Оксани Мешко.

Другого дня відбувся панель КПЛ у справі дальших метод роботи. В ньому забирали слово Осип Зінкевич, д-р Ніна Строката й інші. Закінчився пропозицією видати Енциклопедію Борців за свободу, яких є вже біля 500.

О год. 1 розпочалась пленарна сесія СКВУ. Розпочалась вона звітом, що його відчитав генеральний секретар В. Безхлібник. Окрім нього звітували ще й інші, як наприклад представниця молоді Слава Рубель про підготовку до Світової Конференції Української Молоді. Проголошено вибір родини Січків Родиною Року.

У дискусії над звітом забрала слово голова СФУЖО Л. Бурачинська і поставила вимогу намі-

тити план праці для Декади Української Родини. Дотепер прихильно поставились до цієї справи Українська Церква і жіночі організації. Та це замало. Тому вона вважає, що СКВУ повинен намітити такий план праці, щоб притягав також молодечі й інші організації. Стефанія Савчук, член Президії СКВУ поставила внесок у тій справі.

Наприкінці президент СКВУ Микола Плав'юк

передав провід у руки м-р. Івана Базарка. Стефанія Савчук від імени Президії СКВУ подякувала М. Плав'юкові за дотеперішній провід і привітала І. Базарка на новому становищі.

Управу СФУЖО репрезентували Стефанія Савчук і Олександра Ковальська, як члени Президії СКВУ, Іванна Рожанковська, член Секретаріату СКВУ і Ольга Заверуха, член Контрольної Комісії СКВУ.

З'їзд ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНОК У БЕЛЬГІЇ

Дня 28 травня 1981 відбувся X З'їзд ОУБ в домі Українського Культурного Центру у Вамі. Найперш відбулося Богослуження з нахидою за померлих членок. Потім усі присутні перейшли до залі і сіли при застелених столах до гостини. Її відкрив молитвою о. д-р Курилас. Після полуденку З'їзд відкрила голова Софія Сидор, вітаючи присутніх. Тоді обрано президію у складі — пп. С. Сидор голова, Євфрозина Бачинська і п-і Борачок секретарки. Слідували усні і письмові привіти.

Врешті приступила Управа до звітів. Голова Контрольної Комісії Іванна Коваль подала звіт із контролю і поставила внесок на уділення абсолюторії. До нової Управи обрано пань — Софія Сидор, голова, Іванна Коваль і Герда Абрам заступниці, Е. Бачинська, секретарка, Валя Хома скарбничка. Референтками стали: Софія Торн-Мацьнів культурно-освітньою, Лідія Демчук садочків, П. Галабудра народнього мистецтва, Е. Бачинська і Д. Шийка суспільної служби. До Контрольної Комісії увійшли пп. Софія Духнич, голова, Маруся Сітарж-Вайда і Іванна Фірман, члени.

Тоді Наталія Красюк чудово виголосила доповідь на тему "Жінка у творах Шевченка". На закінчення з'їзду прийнято резолюції, що їх опрацювала Резолюційна Комісія. Відспіванням українського гімну закінчено З'їзд.

НАРАДА ГОЛІВ

Дня 26 червня 1981 р. відбулась у Торонто зустріч голів складових організацій СФУЖО із головою СФУЖО. Були запрошені пп. Марія Долішна (ЛУКЖ) і Софія Проців (ОУК), а з Америки була присутня п-і Іванна Рожанковська (СУА). Темою наради була програма Нарад Управи і IV Конгресу СФУЖО.

Наради Управи перейшли коротко. Звітування голови й референток уважали за зайве. Звіт треба списати й

розіслати наперед, щоб його могли учасниці прочитати. Тоді можна більше часу присвятити дискусії.

Головним завданням нарад був вибір комісій, що підготують Конгрес. Залежно від того, де проживатиме голова, там буде вибрана й Екзекутива СФУЖО. Отже всю увагу треба присвятити вибору голови. Коли вже будуть вибрані голова й осідок СФУЖО, тоді треба вислати листи до складових організацій із проханням визначити своїх членок до підготовки Конгресу.

Над гаслом Конгресу відбулась дискусія. Присутні були тієї думки, що воно повинно бути присвячене українській родині.

Головною темою Конгресу буде жінка України. Таку тему повинні опрацювати фахівці, що зберуть точні дані на підставі студійного матеріалу.

Також обговорено справи статуту. Над ними радить тепер Статутова Комісія. У готовій формі треба буде розіслати змінений статут до складових організацій. Над змінами статуту Конгрес не буде радити. Свої застереження подадуть складові організації письмово.

Нарада голів ще обговорила Комісію Зв'язків у Канаді та її план праці.

ДЕНЬ СФУЖО У ВАШІНГТОНІ

У жовтні ц. р. відбудеться у Вашингтоні День СФУЖО. Темою будуть актуальні справи, а саме інформативний центр СФУЖО, українське жіноцтво Австралії і IV Конгрес СФУЖО. Організуванням Дня СФУЖО займаються членки-прихильниці під проводом Т. Кічоровської.

СТУДІЙНИЙ ДЕНЬ М.М.М.

25-го травня 1981 відбувся Студійний День Світового Руху Матерів у Парижі. Тема — "Дитина й телевізія". У панелі взяли участь виховні фахівці. Від СФУЖО взяла участь інж. Катерина Штуль, член Ради М.М.М.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 18 березня 1981 р. відійшла у вічність українська письменниця **Олена Василева**. Тихо й без розголосу пройшов відхід цієї визначної жінки, як узагалі пройшло все її життя.

Народилась вона в 1893 р. у містечку Срібному на Полтавщині. Батько її був інженером. Середню освіту закінчила у Полтаві, а університетську в Харкові. Студіювала французьку мову. Перша її праця була в Полтаві, де вчителювала. Тоді належала до поетичного гуртка, де читала свої поезії. Потім перейшла до Харкова, де працювала в Книжковій Палаті. Підбирала наукову літературу для Енциклопедії і в тому часі засвоїла собі стислий стиль. На замовлення Держвидаву робила переклади з французької мови. Перший її переклад "Гаврош" Віктора Гюґо надрукований у 1930 р.

Коли втратила свого чоловіка вже не діставала замовлень на переклади. Працювала на різних посадах, а коли відкрилась можливість еміграції, виїшла разом з іншими у західній світ. Щойно проживаючи в західньому світі стала писати. Видала дві книжки "Море житейське", присвячене всім, хто втратив своїх близьких у часі 2 Світової Війни, а потім "Коли орбіти схрещуються", повість, етюди, спогади.

Родина й друзі провели її в останню дорогу. Поховано її на українському православному цвинтарі у Бавнд Бруку.

Л. Б.

ІЗ ПОЇЗДКИ ПО АВСТРАЛІЇ

Конференція СФУЖО відбулася 17-18 травня 1981 у Мельборні. Там організаційна референтка Анна Марія Баран мала два виступи. Найперше говорила про напрямки СФУЖО і його найновіші досяги, а потім про потребу заснування Фінансової Комісії. Другого дня були запрошені австралійські громадські діячки, що спів-

Докінчення на ст. 29

OUR LIFE

MONTHLY, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XXXVIII

OCTOBER 1981

No 9

U. N. DECLARES 1981 AS THE INTERNATIONAL YEAR OF DISABLED PERSONS

In keeping with increased attention to the plight of the disabled in many countries, the General Assembly of United Nations has declared 1981 as the "International Year of Disabled Persons (IYDP)". The aim of the Year is to encourage the rehabilitation of the estimated 450 million people on earth who suffer from some form of physical or mental impairment.

The problem of disability is far more widespread than is generally recognized. The most prevalent forms are physical impairment, chronic illness, mental retardation and sensory disabilities. The great majority of the world's disabled persons live in developing countries.

The principle aim of the Year is to increase public understanding of what disabilities are, the problems they bring, and the recognition of the distinction between impairment, disability and handicaps. The U. N.'s Plan of Action underlines that disability is a relationship between an individual and his or her environment. Societies, it says, have an obligation to make their general physical environment, as well as the full range of social, economic and cultural activities, accessible to disabled persons.

According to the U. N., the principal causes of disability worldwide are:

Accidents: Home accidents constitute the largest number of these — 20 million a year. Of these, 110,000 persons are left with permanent disabilities.

Road Accidents: More than 10 million people are injured every year, often with severe consequences. These can include amputation, brain injuries, paraplegia and quadriplegia.

Crippling Diseases: These are still widespread: 20 million people have leprosy, for instance. Malnutrition-linked disabilities are extremely common in developing countries: an estimated 250,000 children a year go blind because of chronic vitamin deficiencies.

Mental Illness: The World Health Organization estimates that one out of ten persons will suffer from mental illness at some stage during their lifetime. Mental patients occupy one-quarter of all hospital beds.

Blindness: Ten to 15 million persons suffer from it worldwide.

Hearing: Seventy million persons have a significant hearing impairment.



Caption: The official IYDP logo represents two people holding hands in solidarity and support each other in a position of equality.

Other Disabilities: These include cerebral palsy, epilepsy, cardiovascular diseases (especially prevalent in wealthier nations) and war-related injuries.

Secretary - General of the United Nations Kurt Waldheim declared that the IYDP will "focus attention on enjoyment by disabled persons of rights and opportunities in order to ensure their full participation and integration into society." Another purpose of the IYDP is to further the implementation for the 1971 Declaration on the Rights of Mentally Retarded Persons and the 1975 Declaration on the Rights of Disabled Persons, both of which were adopted earlier by the General Assembly.

A 23-Nation Advisory Committee (in which the United States is a participant) will supervise the preparation and activities during IYDP. These are broken down into Regional Activities, Non-Governmental Organizations, U. N. Agencies, and National Committees, with the main focus of the IYDP on the last of these. The National Committees are planning, co-ordinating, executing and encouraging a wide range of activities aimed at spreading understanding of the special needs of the disabled and taking actions to enable them to play as full and productive a part as possible in the life of their societies.

To obtain the addresses of national committees, copies of the Plan of Action and other documents, please contact: DESI/IUDP, Room 1061-H, United Nations Secretariat, New York, NY 10017, telephone (212) 754-6867.

SOURCES OF UKRAINIAN HISTORY: THE UKRAINIAN MUSEUM'S PHOTO COLLECTION

Are you one of many people who have old, yellowed photographs somewhere in a dusty album in the back of your clothes drawer? These may be photographs of a great grandmother, cousins, uncles or aunts at their daily work, or attending some family, cultural or community event. For us Ukrainians these photographs have sentimental value. We often pull them out at family gatherings, look at them together, and fondly recall events in our family's history.

But such photographs usually remain in our homes (unless some family member becomes well known). Eventually, these photos turn yellow, crumble, and become undecipherable.

Our ancestors need not be well known in order to make their photographs of museum value and worthy of professional preservation. The photo of your aunt with her travel bags, setting out for America, is a valuable documentation of that period of our Ukrainian history.

The photo of your grandfather working in the fields or in the coal mine tells us a great deal about the Ukrainian immigrants' life in the first decades of this century. The photo of your great-grandfather with her friends in a small village in Bukovyna contains a wealth of information about national dress in that region of Ukraine in the nineteenth century.

Such photographs of historical value, when donated to the Ukrainian Museum, will be preserved there for posterity and become a valuable research source for future generations.

The Ukrainian Museum plans to collect photos depicting the first immigration to America, and also all photos of historical value which document the life and culture of Ukrainian people both in the U. S. and their land of origin.

All photos, negatives and films donated will be preserved with the most up-to-date conservation methods. A room in the Museum has been allocated for the collection. The room will be equipped with a special unit to clear the air of moisture and other elements which cause the deterioration of photographic materials.

OUR COVER

On our cover we have a photograph of Nastunia and Ivan Somysh from the village of Vilchivka, in Bojkivshchyna. They are both wearing "kozhuchy" from the village of Cineva, with their characteristic designs. In this issue we are printing several other photographs by Y. Koval, a few of which also depict "kozhuchy." Olena Kachala, the owner of these photographs, brought us a beautiful album of very well-kept, titled, and dated photographs, all of excellent artistic quality. Volodymyr Hrytsyn made reproductions of some of these pictures for "Our Life", as well as for the Ukrainian Museum.

The album contains photographs of ethnographic content, depicting "vechernyci", "obzhynky", weddings. There are also excellent photographs depicting typical girls in native costumes, an old fisherman (reproduced in this issue) and many others. There are also quite a few pictures of elaborately carved boxes, which in themselves present a most interesting subject for study. In the album we also see a picture of a church from Cineva. This style church was built in Bojkivshchyna, as well as throughout Halychyna. Yuriy Kostiv, who designed the Ukrainian church in Hunter, NY studied under architects and artisans from Cineva.

Besides photographs of ethnographic subject matter, we find a picture of Oleksa Novakivskyj, several actors, artistic prints of nature and "still-life."

In this issue we are including an article about the photograph collection of the Ukrainian Museum; we now bring your attention to the album of Olena Kachala due to the fact that all the photographs are clearly titled and dated, also containing the name of the photographer. This adds more value to the collection, preserving forever interesting photographs from Bojkivshchyna.

Olena Kachala donated this irreplaceable album to the Ukrainian Museum, and made a generous donation toward the reproduction of the photographs.

Translated by M. Jarymowycz



УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

Замість квітів на свіжу могилу моєї незабутньої сестри **бл. п. Петри Паламарчук**, яка по повероті зі Сибіру знеможена переживаннями відійшла у вічність у Львові 19-го травня 1981 р. складаємо 50.00 дол. на Український Музей.

Емілія і Михайло Цяпки.

Замість квітів на свіжу могилу нашої незабутньої, довголітньої членки **бл. п. Надії Гадзери** складаємо 50.00 дол. на український Музей.

**102-ий Відділ СУА
Гемонд-Мунстер, Індіана.**

Замість квітів на свіжу могилу дорогої кузинки **бл. п. Надії з Мохнацьких-Кізюк** складаю 20.00 дол. на Український Музей.

Ярослава Ярославич.

Замість квітів на свіжу могилу дорогої нам **бл. п. Ельзи Заяць** складаємо 20.00 дол. на Український Музей.

Ярослав і Анатоль Ярославичі.

В пам'ять мого незабутнього чоловіка Юрія складаю 15.00 дол. на Український Музей.

Ангелина Матушевська.

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Надії Коковської-Гадзери** складаємо 50.00 дол. на Український Музей.

Збігнев і Варвара Табенцкі.

The Ukrainian Museum in New York has already acquired over 200 photographs for its immigration and history collection. Among them are a 1911 photo of the wedding of Mychajlo and Halyna Perih which took place at St. George's Church in New York, a 1922 photo of Ukrainians marching down Fifth Avenue in New York to protest the annexation of Galicia by Poland, and a photo from 1890 depicting the first Ukrainian orchestra in U.S., founded in Pennsylvania.

Other photographs include Galicians who were murdered by Bolsheviks and their common grave, amateur theatrical groups, sports and social events, choirs, women's organizations, and others.

The acquisition of these 300 photographs to date is only the first step in a major project of the Museum: to document the history of Ukrainian immigrants to America. What is required to make the project a success is continued efforts by the Museum, and most importantly, the cooperation of the entire Ukrainian community in U. S.

SEND YOUR GREETINGS AND BEST WISHES TO RELATIVES AND FRIENDS THROUGH THE PAGES OF "OUR LIFE"

We invite you, dear reader, to send your holiday greetings, best wishes, congratulations.. through the pages of "Our Life." This invitation stays open year round: we remind you of it at this time when Christmas and the New Year are drawing near. If you wish to have your greetings printed in the December issue, we must receive your text by November 15, 1981. Texts received by December 15, will be printed in the January issue of "Our Life."

Greetings sent in this way are long-lasting. Also, your donations to the "Our Life" Press Fund help the magazine financially, ensuring its continued existence. The amount of your donation may be printed together with your greetings, if you so desire.

The cost of the announcement depends on its length and width:
1 inch high, 1 column wide, up to 6 lines of text .. \$15
2 inches high, 1 column wide, up to
12 lines of text. \$30

If you should wish to have your greeting printed in large print or to have it occupy a larger space on the page, please indicate so.

Checks to be enclosed with the text and made out to "Our Life."

Send texts to:
OUR LIFE
108 SECOND AVENUE
NEW YORK, NY 10003
Tel.: (212) 533-4646

FROM EXECUTIVE DESK

The Bulletin of The National Council of Women of the United States, No. 2 August-September, 1981 printed excerpts of the report on the Activity of UNWLA. This report was presented at the May 14 NCW meeting by President Iwanna Rozankowsky. The printed version was prepared by Vice-President Maria Tomorug.

REPORT OF BRANCH 52 — UKRAINIAN NAT'L. WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

Organized — October, 1937
Total members 18 — 15 Active — 3 Non-Active, living in Florida.

Meetings held — September to June — First Tuesday or First Thursday of the month according to hostess's arrangements and convenience. Since members live in various areas of Philadelphia and in the suburbs of Philadelphia, meetings are held at homes of the members and sometimes at the Hall of Annunciation of B. V. M. Ukrainian Catholic Parish in Melrose Park, Pa. All of our meetings begin with a Prayer.

A different member serves as Recording Secretary for each meeting. Elected Officers are: President, Vice President, Corresponding Secretary, Treasurer and Sunshine Officer.

All correspondence received from Home Office from New York City is presented at the meetings and subjects discussed.

Members that have visited other countries have given resumes of their trips at the meetings and those that receive mail from relatives from Ukraine relate to the members about the situations there and about how children are being taught Russian instead of Ukrainian.

Instead of June meeting, members together with their husbands attended a Dinner-Theatre. Profit derived, used for payment of dues.

Members volunteer their time, helping at affairs of their particular parishes and communities, participate in the Philadelphia Federation of Women's Clubs & Allied Organizations, Inc. and one of our members who is a past president presently is Chairperson of Legislation and serves on the Ways and Means Committee.

A commitment was made to donate \$500.00 to Manor Junior College which was founded and is supervised by Sisters of St. Basil the Great, which commitment has been fulfilled. Now, a commitment has been made to donate \$500.00 for the Museum in New York City. First payment of \$100.00, being presented at this convention.

Our Branch is over 43 years in existence. The branch members continue to inform non-Ukrainians about their Organization, Ukrainian customs and traditions and try to adhere to them as taught by their parents.

Officers of Branch 52

ANNA MELESZCZUK STECKO — MORE THAN A MEMORY



In the minds of her descendents — children, grandchildren and great-grandchildren — Anna Stecko is more than the memory of a smiling face, a lovely complexion, a kind word. She is the embodiment of love for Ukrainian culture, dedication to Ukrainian community service, and good American citizenship.

She represents to her family, friends and her community of Hamtramck (Detroit), Mich. an ideal of a life of service. Anna Stecko in her lifetime was involved in many Ukrainian women's organizations and expressed her dedication to American society by participating in the campaigns of a number of local politicians and by a great deal of social welfare work.

Mrs. Stecko came to the United States in 1913, at the age of sixteen. She had come on her own, in order to settle matters related to the death of her father, (who had emigrated earlier), in a Pennsylvania coal mine. Living first in Chicago, she met and at the age of eighteen married Stanley Stecko. The couple moved to Detroit when Stanley's employer sent him there to open up a branch office of the business. Here Anna Stecko's organizing work began, while she was residing in Hamtramck, and raising her family.

In the words of her daughter, Catherine Stecko Marshall, Mrs. Stecko "walked in the rain, snow and cold weather to the homes of every Ukrainian that she knew existed in and around Hamtramck. It was at this time that The Ukrainian Women's Club was organized with the help of other Ukrainian-minded pioneer women. During 1932, Anna was elected president of the Ukrainian Women's Democratic Club and president of The Sisterhood of the Immaculate Conception. She was also the president of the Ukrainian Women's League, Branch #26, which she organized, Mrs. Marshall adds.

She attended English classes in the evenings, and also took courses at the International Institute, where she later devoted many hours teaching the traditional customs, art and crafts of Ukraine.

In recognition for her work for the International Institute and for the American Red Cross, she was appointed Delegate for the Relief of the Unemployed of the City of Hamtramck in 1930. This enabled Anna to help the Ukrainians first among others.

Later, she worked with the Immigration Office and the Recorder's Court of Detroit, where she interpreted many cases until 1941 when she was appointed to a position with the Wayne County Sheriff's Department. (Her study of languages throughout this time helped her to understand and assist the many kinds of people she met during her varied career.)

The following years were devoted in helping those confined in jail. Those that returned to society would frequently call Anna just to talk or to get advice for whatever problems they had. In 1941, Anna Stecko was appointed Chief Deputy of the Women's Division of the Sheriff's Department, which position she held until her retirement in December, 1957.

Anna Stecko was a woman who loved life, and the people she encountered during her own lifetime. Perhaps the essence of her life can be summed up in her often-repeated philosophy that can be a lesson to us all: "No one is born bad — there is always some good in everyone.

"SHE'S PROUD OF UKRAINIAN PAST"

— Condensed from the *East Cobb Neighbor*, Thursday, November 13, 1980.

"We are certainly not Russians!" Olga Cehelska Underwood declares proudly. "We are Ukrainians!"

Most Americans assume that the Ukraine is part of Russia. But to Olga and her friends, the Ukraine is a distinct entity.

At the time of the Russian Revolution, the Ukraine was taken over by the Union of Soviet Socialist Republics. Around the time of World War II, many Ukrainians were able to escape to displaced person's camps in Austria, and, eventually, many came to America. They had come with nothing, but they all worked hard and soon began to earn decent livings once more.

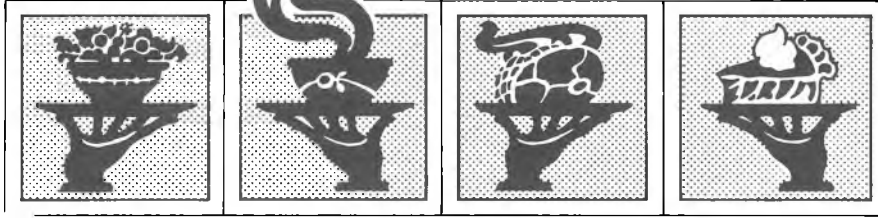
Many Ukrainian families gathered into communities in the larger East Coast cities and began to pass on their culture to

their children. Says Olga, "The younger generation is determined to keep the Ukrainian culture alive.

In November, Olga and her friends took part in the Ukrainian Cultural Arts Day at a festival in Buckhead. In December, they'll be singing Ukrainian Christmas carols, accompanied by the bandura, a harp-like Ukrainian traditional instrument. Olga and her friends celebrate Ukrainian Christmas in January, since they follow the Slav calendar. They also hope to hold Easter celebrations in 1981, planning a program of traditional dances and songs.

"We practice the bandura, we dance, we sing, we make crafts," Olga says. Among the better known Ukrainian crafts are the embroidered pillows, decorated Easter eggs, known as "pysanky", weaving, wood carving, ceramics, embroidery, and icon painting. The Ukrainian culture is most certainly not dying; it is thriving and being nourished by the younger generation of Ukrainians.

наше харчування



ЛЮБА КОБЗЯР-КОЗАК

НАЛИСНИКИ З ШПІНАТОМ

1 фунт свіжого шпінату, або 2 пачки замороженого молода зелена цибулька втертий часник 1 пачка (16 унцій) сиру сіль і перець до смаку

Молоду зелену цибульку всмажити на маслі, до того додати шпінат, легко висмажити. Додати втертий часник, сіль і перець до смаку і 1 пачку сиру "dry cottage cheese". Висмажити, а коли сир зм'якне накладати на налисники.

Налисники можна полити грибо-

вою підливою (сосом). Подавати до м'яса, як гуляш meat balls, спагеті сос тощо.

ДУЖЕ ДОБРІ НАЛИСНИКИ (ТІСТО)

**4 цілі яйця
½ ложечки соли
2 горнятка борошна (муки)
2½ горнятка молока
¼ фунта стопленого масла або маргарини ¼ горнятка (cup) оливи**

Всі складники вимішати у змішувачі (blender). Хай постоїть 60 хвилин перед смаженням.

КРУХИЙ КОРЖ (Пляцок)

(Можна тримати в холодильнику два тижні — буде свіжим)

**3 горнятка борошна (муки)
1 порошок (Oetkera) до печення (baking powder)**

**1 горнятко цукру
½ фунта солодкого масла (або ¼ масла, ¼ маргарини)**

**3-4 жовтки
Сметани — скільки забере
Повидло, або терті яблука для переложення**

Борошно і масло посікти, додати цукор, порошок, жовтки та kwasної сметани так, щоб тісто було легке і чіпалося пальців. 2/3 тіста наложити на спід добре висмарованої маслом бляшки. Тісто буде рватися, тож треба його накладати кусниками — воно має бути пухке.

Наложити повидло або терті яблука, а зверху накласти решту тіста. Печи на **325° F 35 — 40 хвилин**, аж зарум'яниться.

Краяти шматки навскіс і посипати цукром-пудром.



ЖОВТЕНЬ У НАШОМУ ГОРОДІ.

Можна подумати, що як приходить осінь то вже нічого не залишилося до роботи в наших квітниках.

Але приглянувшись ближче, зауважуємо, що залишилося доволі праці, заки охоронимо наші рослини перед морозами.

І так квіти, що цвітуть з року на рік т. зв. "perennials" закінчують свій процес цвітіння і треба їх обтяти понад землю, легко притрусити поживним добривом т. зв. компостом (compost).

З кінцем цього місяця, коли відцвітуть глядіолі та поживкне на них листя, обережно їх викопуємо, обсушуємо землю та переховуємо в холодних, сухих місцях через зиму.

Коли перший приморозок обморозить верхки наших далій і вони поживкнуть, їх треба обережно викопати із землі, не дуже обтрясати землю і залишити кілька інчів стовбура на кожній бульбі. Посортувати по кольорах, щоб були готові на другий рік. Ці бульби найкраще переховуються в пачках наповнених "perlilite". — Подібний процес переховування бульб на зиму застосовується і до інших квітів.

З кінцем жовтня останній раз в цьому році обтинаємо наші живоплоти. Є це добрий також час на

пересаджування дерев і кущів.

Також тепер посипаємо поживою наші травники та ще можна сіяти траву.

Не можемо забувати про красуні нашого городу — рожі. Це якраз тепер в жовтні треба їх ще раз скроплювати хемікалями, щоб усі чорні плями на листках позникали і не повторялись на другий рік. Поживи рожам вже не даємо, але ці великі нові галузки-гони, що вигналися надмірно вгору можна підтягти, а як ні, то конче прив'язати, щоб узимку вітри їх не ушкодили, або не поламали. Грунтове обтинання рож залишаємо на березень.

Коли ми при нашому городі з квітами, мимоволі насувається уява: уміло запланована гармонія кольорів весняних квітів, тюльпанів, нарцизів і інших. Жовтень, це місяць для насаджування тих бульб-квітів, що цвітуть ранньою весною. Майже на всіх опакуваннях бульб є подані докладні інформації, як їх садити, але я подам теж кілька про найбільш розповсюджені квіти: як їх глибоко садити і як далеко одна від другої.

Розсаджуючи весняні квіти, належить садити високі ззаду, а низькі спереду, щоб одні другим не заслоняли сонця. Всі вони дуже люблять сонце. Грядку, де плянуємо садити бульби, треба перекопати і легко погноїти. Уважати, щоб дощова вода, чи

ДРУКАРСЬКІ Й ОФСЕТОВІ ЧОРТИКИ

Нова техніка складання тексту компютером, його верстання (ломки) і друку офсетом принесла багато нового для редакторів. Вона частинно приспішила процес випуску журналів. Але, на жаль, вона не виключила зовсім "друкарських чортиків", які інколи діють і в новий "модерний" спосіб. Сьогодні хочемо поділитися деякими "пригодами" на цьому полі. І так у "Нашому Житті" ч. 2 за лютий 1981 р. на сторінці 36 у другій згорі нотатці рубрики "замість квітів" повинно бути "У першу болючу річницю смерті нашої Дорогої і Незабутньої Мами і Бабуні бл. п. Катерини Шипилявої, замість квітів на могилу складають 50.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" дочки

**Анна Макух і Ольга Берч з Родинами
Сини Богдан і Тарас з Родинами**

При коректі ми не ствердили ніяких помилок. Зіркова відбитка готової сторінки на якій робимо остаточну перевірку теж не виказала ніяких розбіжностей. Але у числі видруковано підпис без прізвищ. Як це сталося?

Такі помилки постають коли вже в друкарні частина тексту відклеїється.

Ще один приклад. В "Нашому Житті" за вересень на першій сторінці не поправлено у другому рядку зазначеної редактором коректи. Тож замість слова "шпориш" вийшло "шпиори". Друкуємо першу стрічку цього прегарного вірша у поправленому звучанні:

Удруге кульбаба в долині пророста,
шпориш удруге попри стежку пружиться,
і молодіє в жовтих пелюстках
прижухлий очерет

У "Нашому Житті" ч. 5 за травень 1981 р. на ст. 8 ми помістили I частину статті д-ра Сенькова п. н. Європейська спільнота. Д-р Іван Сеньків просить спростувати: На ст. 9 підпис під світлиною має бути Simone Veil а не Simone Way. У II-й частині статті поміщеної в наступному 6-му числі "Нашого Життя" на ст. 14 і 15 надруковано прізвище Вейль, а має бути Вей. Д-р Іван Сеньків, до якого статтей маємо особливе "щастя" якщо йдеться про спростування, пише теж про те, що портрет президентки Європейського Парламенту повинен бути поміщений не в 5-му, а 6-му числі "Нашого Життя".

Докінчення: У нашому городі
навіть коли підливаємо, спливала вільно, не затримуючись, бо це спричиняє гниття бульб.

Найглибше засаджуємо нарциси — (daffodil) 8 - 9 інчів завглибшки і приблизно 6 інчів один від одного.

Тюльпани (tulip) садимо 7 - 8 інчів завглибшки і 7 - 8 інчів у відстані.

Гіацинти 6 інчів завглибшки і 6 - 7 інчів у відстані.

Підсніжки і другі дрібні квіти приблизно на 2 - 3 інчі завглибшки і в такій самій відстані.

Після посадки бульб у землю треба їх полляти водою та притрусити сухим листям.

Тому що цієї осені в деяких околицях було мало дощу, треба конче підливати городи для кращого росту рослин навесні.

Наталка

ДРУГЕ ВИДАННЯ КУХОВАРСЬКИХ КНИЖОК

Союз Українок Америки приготував друге видання куховарських книжок попередні видання яких розійшлися так, що нема їх на складі. Спонукою для перевидання цих книжок були численні замовлення, в тому теж і від книгарень.

Відділи і поодинокі особи, які хотіли б одержати ці книжки перед різдвяним сезоном так, щоб включити їх у передсвяткові базари, повинні замовити їх заздалегідь, так, щоб зразу після видрукування можна було б їх вислати. Передбачаємо, що книжки будуть готові не пізніше, як в перших днях листопада. Перевідаємо такі книжки:

Наталія Костецька: Куховарські приписи. М'ясиво, Городина й овочі. Печиво.

Зеновія Терлецька: Українські страви.

СУА ПОШУКУЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Емілія Левицька. "Русская пекарка". 1868 р., 2-ге вид. 1909 в Коломій.

Клиновецька. "Страви і напитки на Україні", Київ в 20-тих роках.

Ольга Франко. "Українські страви", Коломия в 20-тих роках.

О. Савич, упорядник "Наші страви". Пласт, Баварія, 1947.

Просимо переслати або повідомити Канцелярію СУА, які книжки маєте

ПОДЯКИ:

Сердечно дякую членкам 92-го Відділу СУА у Менвіл Нью Дж. за несподіванку-обід і дарунок з нагоди мого переїзду на Флориду. З вдячності складаю 30.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Пріся Яцук

Почуваюся до милого обов'язку зложити щирю подяку Управі і Членкам 64-го Відділу СУА за влаштування прощальних сходин з приводу мого виїзду з Нью-Йорку на нове місце замешкання. Зокрема щиро дякую Всім Паням за приготування полуденка та прекрасний подарунок — керамічну картину С. Геруляк "Дівчина у весільному вінку".

Щиро дякую голові Відділу Христі Навроцькій за зворушливе прощальне слово та за спомини з наших спільно пережитих юних літ та з праці в СУА.

Дякую теж щиро Улянці Любович за укладення і прочитання оригінального прощального вірша.

З вдячності складаю 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Поля Книш

Складаю щирю подяку паням-працівникам канцелярії СУА та адміністрації журналу "Наше Життя" в Нью-Йорку, які з приводу мого виїзду з Нью-Йорку влаштували мені на прощання полуденок та на спомин обдарували мене цінним подарунком.

За вияв прихильності до мене складаю 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

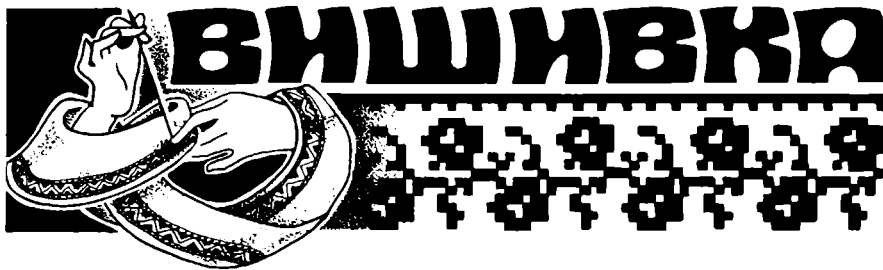
Поля Книш

ВИШИВАНІ ЗАВІСКИ

Восени стараємось розпочати якусь більшу вишивку. Про скатерть писали ми минулого року. А в цьому році слід було б придумати теж щось подібного. Подумаймо про завіски!

І справді! Чому не вишити б нам завісок? Маємо такі різноманітні можливості в тому напрямку. Цим разом вишиваймо драперії. Це значить — вузька смуга матеріалу обабіч вікна. Середина вікна може бути прикрита тюлем, чи батистом. Або й може бути зовсім вільна.

З чого можуть бути вишивані драперії? З панамі або полотна.



Можемо вибрати креманий або легко сірий колір. З подвійної ширини вийдуть дві драперії, коли ще врахувати рубець з обох сторін.

Подаємо широкий, легкий взір, що його можна вмістити в долішній частині драперії. Вище його аж до

верху можна покидати малі ромбики у певному відступі.

Вишивати треба вміло, щоб на вивороті була вишивка також.

До вишивання вживати ниток Д.М.Ц. — чорна ч. 310, червона ч. 321.

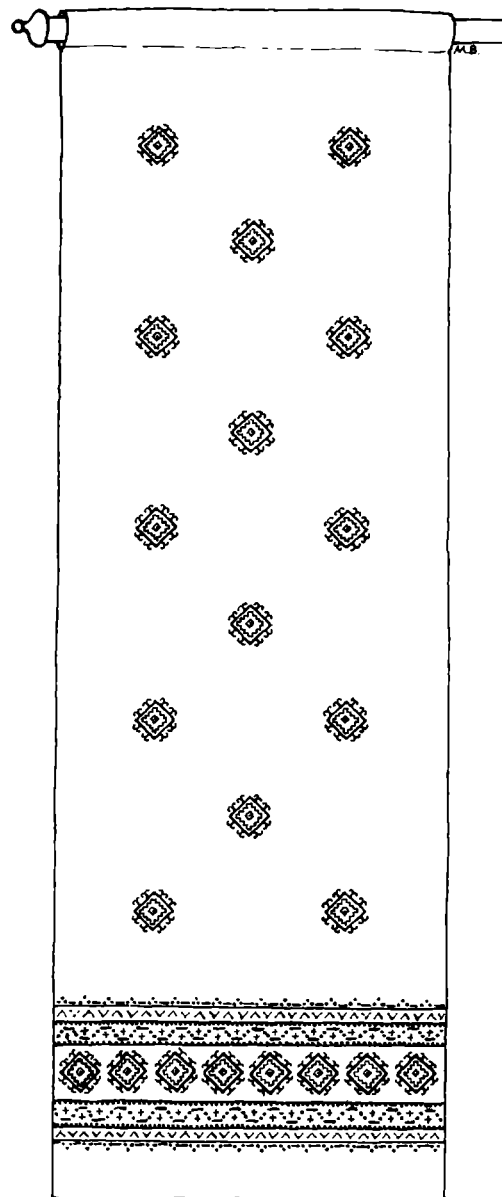
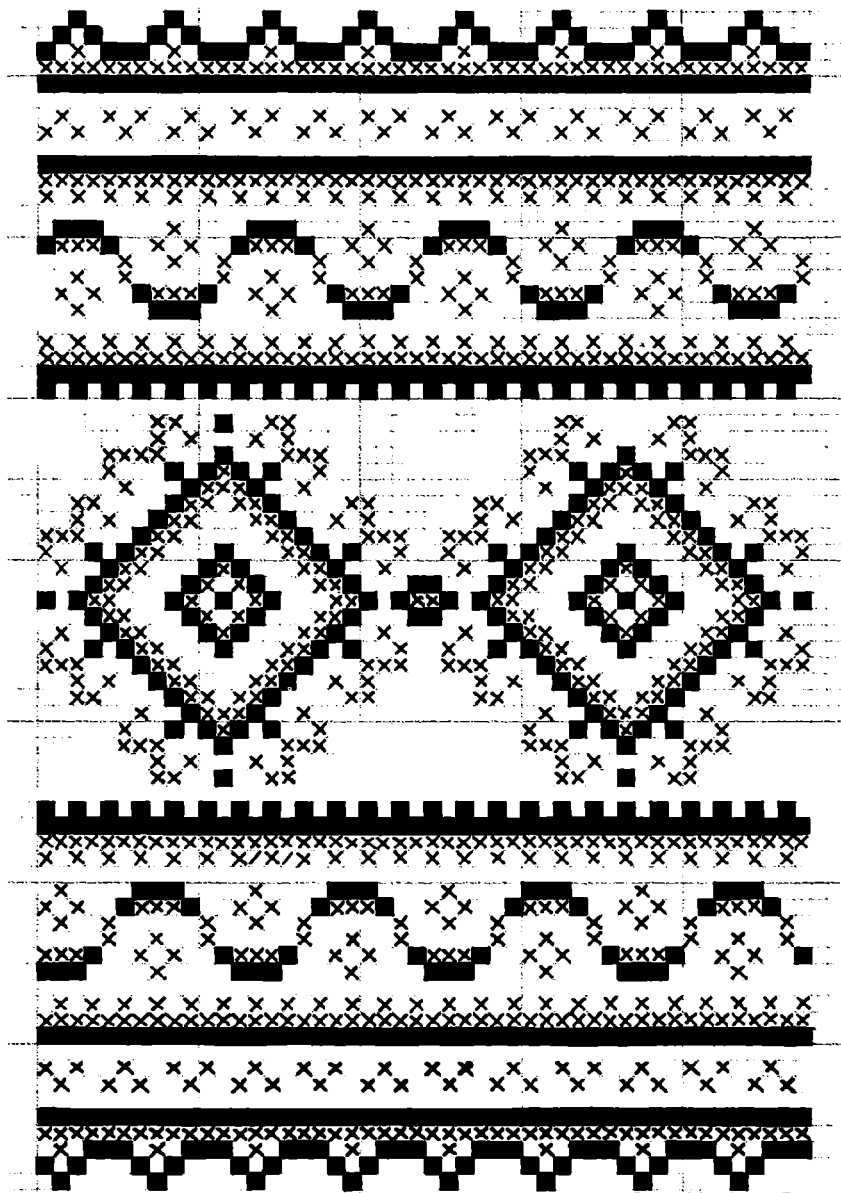


Рис. Марійка Винницька

ДОПИСИ З ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛІВ

15-ЛІТТЯ 89-ГО ВІДДІЛУ ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ, КЕРГОНКСОН, Н. Й.

4 травня 1981 р. Відділ відсвяткував своє 15-ліття. Свято відбулося в залі "Веселка" на Союзівці. У спільній вечері взяли участь майже всі членки з чоловіками та численні гості. Заля була святково прибрана квітами, членки дістали корсажі гвоздиків. На сцені красувалося велике табло з різних знімків з діяльності Відділу, виготовлене О. Василик.

Свято відкрила Оксана Бедрій, голова Святкового Комітету, та передала провадження програми Ользі Салик. Жіночий хор "Золотий Гомін", що складається, за винятком 2-ох, з членок Відділу, під керівництвом Володимира Бакума, відспівав гімн СУА.

Голова Відділу Оксана Ленець розказала історію Відділу. Засновуючі збори Відділу відбулися 1965 р. Відпоручницею Окружної Ради була Ірина Падох, присутніх було 9 пань. Першою головою обрано Павлину Олексів. Сьогодні Відділ нараховує 50 членок, деякі живуть досить далеко від Кергонксону. Праця йде послідовно й жваво. На щомісячних сходинах пересічна фреквенція 26 членок. Головною ціллю Відділу є зберегти свідомість наших дітей, тож від початку Відділ допомагає українській суботній школі, яку зорганізовано при місцевій парафії, а в 1972 р. Відділ вповні перебрав опіку над нею. Існувала при Відділі і світличка та недовго. Діти піросли, включилися в школу, а нові малята ще піростають. Учителки школи це членки Відділу, які довгі роки працювали невтомно з посвятою і серцем над нашою молоддю — за це їм належить вдячність. Усі в околиці мали змогу радуватись виступами учнів школи українознавства на щорічних національних святах чи імпрезях з нагоди просфори, Св. Миколая чи "Дня Матері". Старанням Відділу появилась платівка "Вію, вію вінець", яка знайшла прихильний відгук серед батьків і придається у світличках. Багато часу й старань присвячено суспільній опіці. Найбільшу поміч дано потребуючим братам за кордоном. Великі пакунки одержали вояки-українці у В'єтнамі. Після землетрусу в Югославії, суспільна опіка Відділу включилася в акцію висилки одягу потерпілим. Посилки йшли і до інших країн Європи, до студентів Семінарії у Римі. Відділ стоїть у близькому зв'язку з Інститутом Св. Ольги у Бразилії. Посилається одяг, гроші для митних оплат; передплачується 2 числа журналу "Юнак", 3 числа "Нашого Життя" бабусям, помагається студентам стипендіями. Одна студентка при допомозі Відділу закінчила уже студії. Відділ включився у допомогуву акцію дисидентам та їхнім родинам. Суспільна опіка Відділу багато працює і серед нашої громади. Часто потрібний транспорт старшим людям, відвідини хворих, деякі членки брали старших людей до себе на повне утримання-відпочинок, стала грошева допомога учням школи українознавства, студентів коледжу. Оплачено дитині перебування на таборі. Фінанси черпається з влаштованих продажів уживаних речей, домашнього печива, з розвагових імпрез та льотерії.

Відбулося кілька зустрічів з письменницями та мистцями: Дарія Ярославська, Люба Коленська, Алла Косовська, Уляна Любич, Іванна Савицька, Мирослава

Стахів. Гостював Ляльковий Театр під проводом О. Гаєцької і М. Данилюк, співучий ансамбль "Промінь".

В рамках щомісячних сходин членки прослухали багато цікавих рефератів, які дбайливо приготувляли культурно-освітні референтки.

Треба підчеркнути дружню співпрацю між управою і членками. Відділ був на ділі першою громадською організацією на терені Кергонксону. Перед союзниками було велике завдання — допомогти збудувати церкву і в тому напрямі Відділ завзято працював. Під час літнього сезону на Союзівці, в 1967 і 1968 рр. переведено двічі показ моди. Це були дуже вдалі імпреди і дохід з них призначено на будову церкви. Ця справа була важлива не лише з уваги на релігійні потреби громади, але й з уваги на виховання дітей, бо там приміщена школа українознавства, там відбуваються щомісячні сходини Відділу та імпреди.

В мистецькій ділянці почини були також успішні. Двічі виставляли предмети українського народнього мистецтва у виставових вікнах передових крамниць у Покіпсі. Мистецькі виставки відбулися і в інших довколишних містах, у публічних бібліотеках та школах. У 1972 р. Відділ взяв участь у Фестивалі Націй. Серед представників 28 національностей, український кіоск відзначений як найкращий. Він стягав найбільше число відвідувачів, що подивлялися красу виставлених предметів і писання писанок, яке тут же демонструвалось. У вечірніх годинах в рамках фестивалю, танцювальна група Д. Гензи викликала загальне захоплення. Діти з школи українознавства виступали перед чужинецькою публікою і знайомили її з українським мистецтвом, танком, писанням писанок, вишиванням. В місцевій телевізійній станції передавалась програма, на якій членки і молодь вияснювали вишивкарство. Поволі зростають зв'язки і усвідомлюється чужинецьке довкілля про Україну, її історію й культуру.

По змозі Відділ жертвує на всякі цілі, як "Церква в Потребі", Церква-Пам'ятник у Бавнд Бруці тощо.

Відділ старається співпрацювати з іншими організаціями а особливо з Окружною Управою у Нью-Йорку і Централено, співдіяти в усіх починах СУА. Відділ є членом Українського Музею в Нью-Йорку та підтримує його фінансово. Піддержуємо журнал "Наше Життя". При всяких нагодах посилається пожертви на Пресовий Фонд.

На закінчення голова подякувала Олімпії Васків, яка провадила школу українознавства від початку її існування і працювала з великою посвятою. В минулому році вона відійшла від праці в школі на заслужений відпочинок.

Бувших голів Павлину Олексів і Софію Барусевич обдаровано китицями рож, Оксана Ленець дістала китицю 13 рож, по одній за кожний рік головства.

О. д-р Б. Волошин поблагословив вечерю. Цього разу всі членки сиділи за столами з родинами і друзями. Вечеря була приготована "Союзівкою". Обслуга при вечері була також зі "Союзівки". Треба подякувати Володимирові Квасові за неодноразову співпрацю і допомогу Відділові.

Після вечері відбулося представлення гостей і організації та відчитання привіту з Централі. Оксана Щурова, голова Окружної Управи СУА, виголосила промову та передала Відділові грамоту з Централі. Усні привіти зложили Д. Кушнір від Окружної Управи Південного Нью-Йорку, Ярослава Ракоча від 34-го Відділу, Коговз, Ірина



Сидять: Оріся Загаляк, Розалія Федьків, Павлина Олексів, (перша голова), Дарія Хухра, Оксана Щурова, Оксана Ленець(голова), Софія Барусевич (бувша голова), Олімпія Васьків, Ірена Падох, Оксана Бедрій.

Стоять, перший ряд: Ольга Денисенко, Мирослава Кондра, Антонія Змій, Зеновія Ковальська, Ольга Бодлак, Ольга Олійник, Наталка Войновська, Осипа Черник, Дарія

Стасюк, Лідія Яців, Ольга Василик, Ольга Яримович, А. Бородін.

Стоять, другий ряд: Ольга Савчук, Ольга Лашкевич, Еріка Александрович, Ярослава Аврамчук, Галина Митрофанюк, Емілія Реннер, Настя Грибович, Марія Кручова, Ольга Салук, Ярослава Крижанівська, Оріся Винник, Магдалина Оршуляк, Льоля Савеська, Агнес Хоманчук, Ярослава Ракова.

Падох від 64-го Відділу, Нью-Йорк, Надія Савчук від 83-го Відду, Нью-Йорк, А. Бродін від 72-го Відділу, Нью-Йорк, Данило Слободян від Церковної Ради католицької церкви Св. Трійці, Кергонксон.

Писані привіти надійшли від 71-го Відділу, Джерзі Ситі, 82-го Відділу, Нью-Йорк, 99-го Відділу, Вотервліт, "Самопоміч", Кергонксон, Марійської Дружини, Кергонксон.

Були присутні американські представники: великий приятель українців, бувший сенатор Нью-Йорк стейту Мейсон з дружиною, супервайзор міста Ваварсінг, Франк Спада з дружиною, асистент директора Корекційного Інституту містер Дейвіс з дружиною. Після привітів була приємна несподіванка: при погашеному світлі внесли торт, гарно прибраний жовтими рожами з синьо-жовтою

емблемою СУА та засвіченими 15-ма свічками, які погасили бувші й теперішні голови. Торт спекла і прикрасила заступниця голови й промотор Святкового Комітету, молода і надійна членка Відділу Ольга Василик.

В мистецькій програмі виступив жіночий хор "Золотий Гомін" під диригентурою проф. Володимира Бакума що зідспівав чотири пісні. Представниці Окружної Управи заангажували його на "День Союзянки".

На закінчення офіційної частини ще коротко промовляв о. д-р Б. Волошин та відмовив молитву. В перерві між офіційною частиною і забавою присутні членки зробили спільну світлину. Після цього відбулася забава з танцями, грала оркестра Богдана Гірняка.

Ольга Денисенко
пресова референтка.

Докінчення: ВІСТІ СФУЖО

працюють із Союзом Українок Австралії. Тут А. М. Баран говорила також про зв'язки СФУЖО. Присутніх було біля 50 осіб.

Дня 23-го травня відбулася зустріч із жіноцтвом в Аделаїді. А. М. Баран повторила виступ у справі напрямних СФУЖО, додавши також про зв'язки. Слідувала жвава дискусія. Присутніх було біля 100 осіб. Опісля оглянула музейну збірку СУА, що приміщена у власному домі.

Дня 30-го травня А. М. Баран зустрілась із жіноцтвом в Сіднеї. Тут прибуло на зустріч біля 120 осіб. А. М. Баран промовила так само, як в

Аделаїді. Окрім членок Союзу Українок Австралії були також членки Православною Сестрицтва. Окремо відбулась зустріч із Об'єднанням Українських Православних Сестрицтв.

Звідсіля А. М. Баран 1-го червня полетіла до Овкленду в Новій Зеландії. Там живе якась кількість українських родин, які дуже рідко вітають когось у себе. Тому були дуже раді цій гості, яка привезла їм інформації з широкого світу.

Впродовж своєї поїздки А. М. Баран заохочувала до вступлення в прихильниці СФУЖО. І так у Мельборні приєдналось 46 прихильниць, 3 спомагаючі і одна добродійка,

а в Аделаїді 22 прихильниці, у Сіднеї 47 прихильниць, 2 спомагаючі і 2 добродійки. В Овкленді приєднано 3 прихильниці, 4 спомагаючі. Поміж прихильниками СФУЖО є кілька мужчин.

Точне звітлення буде вміщене в бюлетені "Українка у світі".



ХРОНІКА ОКРУГ

ОКРУГА ПІВДЕННОГО НЬЮ-ЙОРКУ

(Хроніка за 1980 рік)

В лютому 1980 р. з ініціативи Округної Управи та при співпраці трьох Відділів: 34-го, 99-го і 114-го, відбуто в Коговзі імпрезу в честь українських "жінок-героїнь". При численній участі громадянства свято увінчалось великим успіхом.

У квітні відбувся Округний З'їзд, господарем якого був 34-ий Відділ у Коговзі; ексекутиву СУА репрезентувала заступниця голови СУА Христина Навроцька. На З'їзді були заступлені всі Відділи Округу. Управу вибрано у складі: голова — Тетяна Дурбак, заступниці — Ірина Запаранюк і Стася Жизномирська, секретарка — Зеновія Білас, касирка — Марія Комар, організаційна референтка — Гертруда Бобеляк, виховна референтка — Наталка Кушнір. У жовтні голова Округу взяла участь у радіо-програмі — "ток шов" — темою якої було українське куховарство. Під час програми використано кілька нагод подати також і загальні інформації про Україну.

У листопаді відбулася в Ютиці дводенна Міжокругна Конференція разом з Округою Північного Нью-Йорку. Темі конференції включали справи референтур: музейно-мистецької, суспільної опіки і пресової. У Конференції взяли участь три референтки Головної Управи: Ірина Руснак, Теодозія Савицька і Олена Процюк, голови обох Округних Управ: Іванна Мартинець і Тетяна Дурбак та велике число членок Відділів двох Округ. Конференція, про яку появилася допис у "Нашому Житті" в січні 1981 р., була дуже успішна. Варта було б мати такі дводенні Конференції частіше, бо тільки тоді є досить часу на важливий обмін думками і на краще познайомлення членок між собою.

У звітному році наша Округа зменшилася на один Відділ. З огляду на віддаль та на поганий доїзд до інших Відділів Округу 62-ий Відділ у Глен Спею просив дозволу вибути з Округи Південного Нью Йорку. На річному засіданні Головної Управи в листопаді був приділений до Округи Нью-Йорк. В нашій Окрузі тепер тільки п'ять Відділів. Тому що два з них далеко віддалені від інших, справи часто полагоджується листовно або телефонічно. У біжучому році Управа доложити зусиль, щоб посилити діяльність Відділів та подбати про тіснішу співпрацю між ними.

Тетяна Дурбак,
голова

9-ИЙ ВІДДІЛ, БІНГГЕМТОН, Н. Й

(Хроніка за час від 17.11.79-31.12.80 р.)

На загальних зборах 17-го листопада 1979 р., на які приїхала голова Округної Управи Дозя Кушнір, вибрано нову управу в складі: голова — Стася Жизномирська (п'ятий раз), заступниця голови — Марія Зобнів, касирка — Влодзя Залуска, секретарка — Меланія Кокорудз (дванад-

цятий раз), виховна референтка — Христина Чибняк, Контрольна Комісія — Анна Юнко — голова, Іванка Хруник, Уляна Коротька — члени.

Відділ робив заходи приєднати нових членок, але вписалася тільки одна — Ольга Іванейко. Тепер Відділ має 22 членки.

Праця Відділу зосереджувалася навколо наступних діяньок виховної, культурно-освітньої, імпрезової і господарської. Відділ провадить світличку, в якій є 10 дітей. Усі кошти покриває Відділ.

Улаштовано свято Лесі Українки п. н. "Зустріч з Л. Українкою". Переведено курс вишивання (десять лекцій). Улаштовано українську ялинку у Робертсон Сентер у Бінггемтоні. Відбуто прогулянку членок Відділу до Українського Музею.

Переведено показ печення тортів та п'ять випродажів печива. Підготовано базар — випродаж печива у Робертсон Сентер фор Перформинг Арт.

Хоч нема окремої референтки суспільної опіки, членки відвідують хворих, посилають їм картки і дають на Служби Божі. Цього року Відділ справив два комплекти вишиваних обрусів до церкви.

Відділ вповні вив'язується з усіх зобов'язань до Централі.

Меланія Кокорудз
секретарка

34-ИЙ ВІДДІЛ СУА, КОГОВЗ, Н. Й.

(Звіт з праці за 1980-ий рік)

Відділ закінчив пів століття свого існування. Вступаючи в 51-ий рік, Відділ старається продовжувати працю своїх піонерок-засновниць в традиційно намічених ділянках: культурно-освітній, суспільної опіки і господарській. Відділ начислює 27 членок. Ширші сходини відбуваються щомісяця, а сходини управи в міру потреби. На сходиnah відчитуємо обіжники Централі.

6-го січня відсвятковано Свят-вечір для членок і парафіян з традиційними стравами і програмою.

Членки-делегатки взяли участь у проголошенні та підписанні Проклямації Дня 22-го Січня в Коговзі та допомагали при влаштуванні прийняття з цієї нагоди у стейтовій легістратурі в Олбані, Н. Й.

В лютому з Округною Управою і сусідніми Відділами СУА відзначено пам'ять Жінок-героїнь. Членка Відділу Зеновія Білас, підготувала реферат, а рецитацію виголосила Уляна Омецінська. Господарські референтки зайнялися гостиною для присутніх.

В квітні відбувся Річний З'їзд Округної Управи. Наш Відділ був господарем і членки приготували спільний обід.

В травні і жовтні референтки суспільної опіки відбули

"НАШЕ ЖИТТЯ", ЖОВТЕНЬ 1981

продажі уживаних речей і одягу. Виспали теж 5 пачок до Бразилії.

Голова Я. Ракоча репрезентувала Відділ на 15-літньому ювілеєві 89-го Відділу в Кергонксоні, Н. Й. В серпні спільно з Окружним Комітетом Відділів УККА і сусідніми Відділами США влаштовано "Український День" в Українському парку в Коговзі, Н. Й. В жовтні Відділ узяв участь у підготовці міжнародного фестивалю в Олбані, Н. Й. В цьому місяці відзначено величавим бенкетом 50-літній золотий ювілей нашого Відділу. З нагоди 50-літнього ювілею призначено по жертви на: Фонд "Мати і Дитина", Пресофий Фонд журналу "Наше Життя", організаційний фонд США і даток на Український Музей в Нью-Йорку.

В листопаді голова Відділу брала участь у З'їзді Окружних Управ Північного і Південного Нью-Йорку, що відбувся в Ютиці, Н. Й.

В грудні відбуто річні загальні збори Відділу. Влаштовано теж різдвяну зустріч членок в ресторані.

Відділ є членом УККА, співпрацює з парафією, громадськими організаціями, піддержує стипендійну акцію на літні курси українознавства при Гарвардському Університеті. Виконав фінансові зобов'язання до Централі і Окружної Управи. Дві членки входять в склад Окружної Управи. Відділ є членом Українського Музею в Нью-Йорку. Приєднано 3 нові членки.

Зеновія Білас
секретарка

57-Й ВІДДІЛ США, ЮТИКА, Н. Й.

(Хроніка за 1980 рік)

Праця Відділу велася до лінії і напрямних централі США та Окружної Управи США Південного Нью-Йорку з осідком в Коговзі, Н. Й. В останній час помітне збайдужіння до праці серед членок нашого Відділу.

Мені прийшлося виконувати обов'язки голови Відділу та різних референтур. Все ж таки пророблена праця у звітному році дає запоруку дальшого розвитку Відділу.

1. Виховна ділянка: Світличка в звітному році тривала до закінчення шкільного року. Світличка підготувала "День Матері", який, на жаль, не відбувся з приводу виїзду учительки. Натомість на закінчення шкільного року діти із світлички виступили на сцені з своєю програмою, за що зібрали багато похвал. На продовження ведення світлички не було досить дітей і учительки.

2. Культурно-освітня ділянка: У звітному році ми мали виставку українського народнього мистецтва в дитячому музеї в Ютиці. В зв'язку з розбудовою музею і перенесення його в нове приміщення ми мусіли тимчасово зліквідувати українську мистецьку виставку. Думаю, що Відділ на майбутнє буде продовжувати виставки в перебудованім музеї. Ми там залишили наші габльотки, а деякі експонати є у мене. В лютому щороку влаштовуємо свято "Жінки-героїні". Також і в звітному році ми відсвяткували величаво це свято. При кінці лютого 1980 року на ширших сходинах дві американки вчили нас робити зі сухих квітів і матеріялу прикраси на столи та на різні okazji. Це були корисні сходи членок. В березні Відділ висвітлив для ширшого громадянства фільм з писання писанок та прозірки "Українське традиційне печиво". Пояснення до фільму і прозірок

давала Ксеня Антипів. Вона приготувала традиційний великодній кошик зі свяченим який стояв на столі і захоплював глядачів. В звітному році Відділ влаштував великодню виставку в Ютицькому Коледжі, яка тривала цілий місяць. Відділ є членом Українського Музею в Нью-Йорку. 15-го і 16-го листопада 1980 року відбулася Між-окружна конференція в Ютиці. Конференція мала на цілі докладніше познайомити референток і членство США з Українським Музеєм в Нью-Йорку. В тому часі вписалося 12 членів до Музею. При цій нагоді Відділ відзначив 80-ліття мед-сестри Ольги Ярмак, хорунжої Української Амрії, підкреслюючи її участь у боях під час перших Визвольних Змагань.

У звітному році Відділ брав активну участь у бенкеті Відділу УККА з нагоди поселення українців в Америці. Ми організували там виставку народнього мистецтва і кераміки та "Вертел", який зробила мисткиня Слава Геруляк.

3. Суспільна Опіка: Референтки суспільної опіки мали багато праці у відвідуванні хворих по шпиталях і домах. Вони також повністю зайнялися влаштуванням Різдвяних і Великодніх базарів при допомозі кількох членок Відділу. Обидва базари підсилили касу Відділу, бо членки жертвенно пекли печиво і матеріяльно допомогли грішми. Також членки суспільної опіки продавали на церковному фестивалі кераміку привезену з Канади.

4. Зовнішні зв'язки: Відділ є членом Відділу УККА в Ютиці, членом мистецької ради Oneida County (повіту). Одна наша членка є в Централі США, а друга в управі нашої Окружної Управи США. Чотири делегатки в звітному році брали участь в Річному З'їзді Окружної Управи США. Три наші делегатки брали участь в 50-літньому ювілеї 34-го Відділу США в Коговзі.

Відділ начислює 32 членки, з того 24 членки передплачують журнал "Наше Життя". Всі залежності і належності до Централі США та інші заплачені, крім того ми виспали 60.00 дол. на привіт у Конвенційній Книзі з нагоди XIX Конвенції США.

У звітному році праця у Відділі проходила сповільнено через недугу голови і кількох членок Відділу.

Складаю подяку всім членкам за співпрацю. Дякую щиро нашому парохові о. крилошанинові Богданові Смикові за всебічну піддержку і співпрацю. Окремо дякую членкам Відділу що помагали своєю муравлиною працею господарській і імпрезовій референткам та організаціям і приватним особам, що піддержували працю Відділу.

Ірина Запаранюк
голова

99-Й ВІДДІЛ США ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ, ВОТЕРВЛІТ, Н. Й. (Звіт праці за 1980 р.)

Відділ нараховує 29 членок. Відбуто 6 ширших сходин і 4 засідання управи. П'ять членок входять до Окружної Управи.

Відділ розпочав свою працю традиційною імпрезою "Ялинка-Свят-вечір", яку відбуваємо щорічно разом з місцевим Відділом УККА. Голова Відділу Таня Дурбак виголосила реферат на тему: "Традиції і їх майбутність".

Членки Відділу разом з іншими організаціями взяли участь у підготовці до святкування Річниці 22-го Січня у стейтській легіслатурі й у академії, яка відбулася у Вотервліті.



Садівничка Люба Кушнір. Сценка зі свята "Миколая". Св. Миколай, Владко Білинський, Єлисавета Філяк, Дана Шуртик, Ліда Скалій, Ромчик Кошикар, Михась Бережанський, Леся Філь, Кася Клем, Таня Мандзій, Марійка Зендран.



Св. Миколай завітав до дитвори садочка 99-го Відділу. Ангели зліва: Діяна Філяк і Христя Скалій. Невидно Кимберлі Макух.

UNWLA Branch 99 St. Nicholas visits children at the Kindergarden.

В лютому разом з Округною Управою і сусідніми Відділами відбуто величаве свято "Жінки-героїні" в Коговзі. Жіночий хор, який створено при Відділі виступив вперше, проспівавши кілька пісень. Хором проводить Ярослав Кушнір. Академію попередила панахида, яку відправили два священники — парох Коговзу о. мітрат В. Андрушків і парох Вотервліту о. Т. Гуманицький.

В березні заходом Відділу відбулася для ширшої публіки доповідь д-ра А. Якубовича на тему "Рак легенів". При кінці березня проходила інтенсивна підготовка до передвеликоднього базару. Ми мали інтерв'ю та серію знімків в англійській мовній локальній пресі.

Базар відбувся в Квітну неділю з дуже великим успіхом, при участі численної публіки, між нею багатьох американців, які з приємністю приходять на наш базар. Зібрано багато підписів і привітів для політ-в'язнів та поважну суму грошей на кошти кореспонденції. На мистецькій виставці ми мали правдиві ікони з приватної колекції о. пароха Теодора Гуманицького, що викликали велике зацікавлення. Була теж виставка ікон, картин і скульптури мистця д-ра Богдана Кондри.

В квітні підготовано одногоднну радіопрограму. Програму виготовила по-мистецькому молода союзниця Наталка Кушнір. Темою радіопередачі були: "Великодні звичаї і традиції", "Українські писанки" і "Гагілки". Програма була двомовна.

Деякі членки Відділу взяли участь в Округному З'їзді, який відбувся в Коговзі.

В серпні Відділ разом з іншими організаціями, які є в системі Округного Комітету УККА, брав участь в "Українському Дні" в Коговзі.

В вересні Відділ разом з місцевим УККА підготував зустріч громадянства з Н. і С. Караванськими. З тієї нагоди зорганізовано інтерв'ю з локальними американськими часописами і трьома телевізійними станціями. Відгук був надзвичайний.

В жовтні Відділ брав участь у Міжнародному Фестивалі Націй в Олбані. Спільно з другими організаціями приготував страви і печиво.

Делегатка Відділу і членки взяли участь у 50-літті 34-го Відділу СУА в Коговзі.

Голова Відділу Таня Дурбак взяла участь у двогодинній програмі, так званій, "ток-шов" на станції "Дабл Ю. Кю. Бі. Кей." в Олбані. Темою програми були інтернаціональні страви. Того дня була представлена "Українська кухня", яку вміло пропагувала на протязі двох годин наша голова.

В листопаді членки Відділу взяли участь у Міжклубній дводенній конференції, яка відбулася в Ютиці. Культурно-освітня референтка Іванка Бучак виголосила реферат про Український Музей.

Хор брав участь у Листопадовій Академії, яка відбулася з рамени Відділу УККА у Вотервліті.

Наймолодша членка Відділу Люба Кушнір репрезентувала журнал "Наше Життя" на балю преси і була одною з відзначених.

В грудні, перший раз в історії Відділу, влаштовано



Діти стоять зліва до права: Дана Шуртик, Єлисавета Філяк, Владко Білинський, Йосиф Демчар. Сидять зліва: Кася Клем, Ромчик Кошикар, Михась Бережанський, Туві Галуфія, Ліда Скалій, Таня Мандзій і Маруся Зендран. Сценка зі свята св. Миколая у Вотервліті. Садочок 99-го Відділу зі своіма садівничками. Зліва садівничка: Діяна Пасінелла і Люба Кушнір.

Branch 99 Kindergarden children with their teachers.

сценку "Св. Миколай", в якій брали участь діти нашої світлички разом зі своїми учительками Любою Кушнір і Дієюною Пасінееллі. Ця світличка, хоч невелика, але взірцево проваджена, є гордістю Відділу.

Також в грудні відбуто прогулянку автобусом до Нью-Йорку. Членки відвідали Український Музей, до якого завезли експонати з Лемківщини і речі до крамнички. Для розваги відвідали "Радіо-Ситі" і були на різдвяній програмі.

21-го грудня відбуто річні збори, на яких вибрано нову управу. На саме Різдво (25-го грудня) відбулася різдвяна радіопередача. Програму виготовили: Дарія Спак, Галя Кошикар і Діяна Пасінееллі. Тема: "Різдвяні звичаї" і "Сучасні події в Україні".

Невтомну працю членок Відділу закінчено 30-го грудня веселим "Чайним вечором", на яким членки з своїми чоловіками провели кілька годин у веселій, полегшувальній, ще святочній атмосфері.

Доля Кушнір
пресова референтка



Діти садочка 1-ої половини 1980 р. Садочок 99-го Відділу. Зліва: 1 ряд: Леся Філь, Михась Бережанський, Славчик Федорів, Ромчик Кошикар. Стоять 2 ряд: Маруся Зендран, Наталка Федорів, Петрусь Філь, Христя Скалій. UNWLA Branch 99 Kindergarden, 1980.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ:

Замість квітів на свіжу могилу дорогого вуйка **бл. п. судді Володимира Мелешкевича** складаю 20.00 дол. на Стипендійний Фонд у Бразилії — через 64-ий Відділ СУА

Ярослава Яросевич
членка 64-го Відділу СУА

В пам'ять наших тіточних сестер, **бл. п. Марії з Грабовичів Голубович, і бл. п. Надії з Мохнацьких Кізіук** складаємо 50.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Дарія Чорнодольська, Анна і Богдан Сатурські
Мирослава і Остап Гуки, Ірена і Володимир Піки
Лідія і Ярослав Шав'яки

У світлу пам'ять наших довголітніх приятелів **бл. п. Михайла і Варвари Гуменюків**, складаю 25.00 дол. на будову української церкви в Люрді

Марія Голуб, Капамазу

В пам'ять Мами і Бабці **бл. п. Антоніни Лопатинської** складаємо 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

син Олег з родиною

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Антоніни Лопатинської** складаємо 30.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя". Дорогим Олегові, Оксані та цілій родині висловлюємо глибокі співчуття.

Марта Данилюк, Надія Данилюк, Наталка Дума, Ірена Комар, Омеляна Рогожа, Уляна Старосольська

Замість квітів у світлу пам'ять нещодавно померлих **сл. п. інж. Івана Жуковського** та **сл. п. д-ра Ярослава Воевідки** складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Дзвінка і Іван Бриковичі

З приводу відходу у вічність Незабутньої Матері **бл. п. Анастазії Вербицької**, пересилаю на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 20.00 дол.

син Анатоль Вербицький

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Юстини Козак** складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Стефанія Пурій

Замість квітів на свіжу могилу **сл. п. Катерини Пелешок** складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Н. Гаврилюк

На могилу **сл. п. Лесі Лисак-Тивонюк** авторки "Стежка до дому" замість китиці "вербки" складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" і кличу перемишлянок вшанувати її пам'ять.

Оксана Ткачук

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. д-ра Богодара Бадана** складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Поля і Володимир Книші

Замість квітів на свіжу могилу дорогої **Тосі Лопатинської** складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Люба Раковська

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Лесі Кусяки**, товаришки моєї доньки Наталки, складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" а Родині висловлюю щире співчуття.

М. Книш

Замість квітів на свіжу могилу заслуженої союзниці **св. п. Катерини Пелешок**, жертвую 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Ольга Муссаковська

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Лесі Кусяки**, товаришки ще з дитячих літ, складаю 20.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" враз із глибоким співчуттям для цілої Родини

Марта Данилюк з чоловіком Романом і синами.

ПРО ГІПОПОТАМИКА

Гіпопотамик, якого звали Мотик, любив плескатися в рідному болоті.

— Гей, Мотику, пішли на лужок, побігаємо!
— гукали йому прудкі смугасті зебреньята.

Мотик розплющував малі свої очиці, дивився на зелений лужок, довго думав, так, що аж великі зморшки перерізували йому плаского лоба:

— Ні... Краще я посиджу в болоті. Мені воно дуже подобається.

І він сидів у болоті і вранці, і в полудень, і ввечері. І сидів у болоті, і обідав у болоті, і вечеряв у болоті, і спав у болоті.

— Гей Мотику, ходімо на лужок, пограємося в піжмурки. Ти ж так гарно очі заплющуєш!
— гукали йому стрункі малі антильопи.

Мотик знов розплющував очиці, довго-довго думав, уявляючи собі, як оце він з болота вилазитиме, як довго йтиме на лужок, як жмуритиметься та як шукатиме швидких антилопенят, а ще й додому ж треба, до рідного болота повертатися.

— Ні... Я вже якось отут посиджу.

— Чому?! — дивувалися антилопенята. — На лужку краще!

Мотик знову довго-довго мовчав, обмірковуючи, де саме краще йому може бути, а потім казав:

— Тому, що у мене болить животик! Ой...

І ця думка лінивому Мотикові так сподобалась, що він, коли кудись запрошували чи прохали щось зробити, відтепер завжди казав про свій хворий животик.

І хоч який лінивий був, навіть склав сам про себе отакого віршика:

Я щасливий Мотик, —

Ой-ой-ой, болить животик!

Віршика цього Мотик завчив напам'ять і наспівував його, сидячи в рідному болоті, і вранці, і вдень, і ввечері, а коли прокидався, то й уночі!

Скоро зебреньята і малі антилопи знали Мотикового віршика напам'ять і вже не кликали його до свого гурту. Тож кожен займався своїми справами.

Якось на початку осені Мотик помітив, що лужок опустів.

Зебреньята і малі антилопи кудись вранці зникли і повернулися по обіді, але вже не стрибаючи так безжурно, як раніше, а щось вчили, рахували.

І якось Мотик помітив в одного Зебреньятка на папері чорні значки, що їх Зебреньятко старанно вивчало. Один значок був схожий на Мотиків живіт, тому він і питався:

— Що це таке?

— Це літера "Б", — відповіло Зебреньятко. —

— А мені й байдуже, — сказав лінивий



Мотик. — Бо у мене болить животик...

Раніше всі його приятелі бігали і гралися поруч-на лужку. А тепер ходили до школи, бо там їм було цікавіше.

— "Кожному своє", — зідхав бегемотик.

Одної неділі зебренька і антилопи гукнули Мотика:

— Гайда разом з нами в кіно! Там цікавий фільм буде особливо для тебе.

Але Мотик відповів, як завжди:

— Ой-ой-ой-йой, болить животик!

І зебренька з малими антилопами самі швидко побігли в кіно. А Мотик zostався один. Сидів він, сидів і щось стало йому так сумно, так тужно, що він встав та й виліз з болота! Припадаючи то на одну товстеньку ніжку, то на другу, Мотик пішов туди, куди побігли його приятелі.

От вже й кіно. Біля дверей Мотик побачив афішу. На ній було написано.....

Мотик зупинився біля афіші, ширше розплющив свої маленькі очиці та став шукати

знайомі літери. Він знайшов одну пузатеньку, схожу на свій животик.

— Бе! — радо вигукнув Мотик. — Бе!..

Але як далі не старався Мотик, і збоку заходив, і знову до афіші зазірав, але тільки й міг прочитати:

— Бе-бе-бе!

— Може, ти Овечка, що так розбекався! — визирнули з-за дверей дві голови. Це були Зебренька і мала Антилопа. — Ти нам кіно дивитися заважаєш.

— Бе-бе-бе! — сказав Мотик. — Це я чита-а-а-а-ю! Але нічого не розумі-і-і-ю!

Та й заплакав. Аж калюжа сліз одразу набігла. І Мотик хотів сісти в неї, як у рідне болото.

А звірята засміялися, підхопили його:

— Ні, до болота ми тебе вже не пустимо. Скоріше заходь. Тут почалось кіно — "Казка про лінивого Мотика".

Світанок — Вересень 1979 р.



Пролетіло тепле літо мов пташка швиденько —

і одного ранку в школі дзвіночок дзеленькнув.

Петрик срібний голосочок здавна добре знає:

"Оце ж він вже школяриків до школи скликає!"

Каже Петрик до матусі: "будьте здоровенькі —

сам дорогу гаразд знаю, хоч я ще маленький."

Вибігає за ворота — оце ж йому втіха!

Висипались школярки мов пшениця з міха.

Біжать друзі Петрикові прибрані хорошо:

Максим Йойлик, Грицько Бобик і Івась Горошок.

"Слава Йусу" привітався Петрик з школярами

"як то добре, що учитись буду разом з вами."

Пішли вони дорогою помежи оплітки,

аж на стрічу гусей стадо, біда знає звідки!

На переді гусачище до бою охочий,

за гусаком ціле стадо сичить і гелґоче.

— Стали хлопці на дорозі — що його робити?

Не обійти, стид вертатись — хіба перебитись.



Рис. Еко Едвард Козак

Максим Йойлик підняв прута, гусей відганяє,
та вже його злющий гусак за штанці хватає.
Грицько каже: "Пострівайте, я дам гусям раду!"
Махнув шапкою, лякає гусячу громаду.
Гусак крильми його вдарив, гуска закричала —
втікав Грицько що сил в ногах, аж курява встала.
А Горошок і з батіжком не вдіяв нічого,
згубив шапку, спотикнувся, упав на дорогу.
Тоді Петрик відізався: "Сором, хлопці, буде,

як про нашу невдаченку дізнаються люди!
"Ми ворога переможем ув одній хвилині,
як підемо усі разом, а не поодинці".
Наступають школярики лавою одною,
бачуть гуси — не встоятись їм тепер у бою.
Кинулися з криком в розтіч, а хлопці до школи
біжать собі веселенькі, гомонять мов бджоли.
І говорять Петрикові: "Добра твоя рада —
де одному сил за мало, pomoже громада!"

"Юні Друзі"
1975 р.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ



Ділимось сумною вісткою зі всіми членками СУА, що дня 26-го жовтня 1980 р. відійшла у вічність на 82-му році життя **бл. п. Анна Стецько з дому Малищук.**

Покійна народилася в селі Задвір'ю в Україні. До Америки приїхала в 1913 р. до Чикаго, а в 1914 р. вийшла заміж за Степана Стецька. Два роки пізніше переїхала до Дітройту і замешкала в Гемтремку.

В скорому часі заізналися з другими родинами і разом старалися улегшити собі перебування в чужому оточенні. В 1932 зібралося більше число жінок і при допомозі Марусі Бек заснували 26-ий Відділ СУА в Гемтремку. На тих зборах першою головою Відділу вибрано бл. п. Анну Стецько. Пізніше через кілька каденцій була знову вибрана головою Відділу.

В 1935 р. при заснованні філії СУА

в Дітройті знову першою головою вибрано бл. п. Анну Стецько і через три роки вона виконувала обов'язки голови. Крім головства займала різні пости не тільки в 26-му Відділі і у філії СУА, але і в других організаціях. В Червоному Хресті була касиркою і другі організації користали з її помочі.

Крім українських організацій працювала в Інтернаціональній Інституті при суспільній опіці. Була першою україною, що нав'язала контакт з тим інститутом.

Крім домашніх і організаційних занять вечорами ходила на курси англійської мови, що пізніше дало Покійній можливість працювати в американських установах в Стейтсвім бюрі, в Рекордовім Суді — Еміграційнім бюрі, де могла багато допомогти нашим людям.

Бл. п. Анна Стецько була лагідної і спокійної вдачі, все була готова допомогти, де тільки треба було і, де могла, зате була всіми люблена і шанована.

Залишила в смутку дочку Катерину Маршал з чоловіком Йосифом, сина Михайла з жінкою, чотири внуки, два правнуки і всіх союзянок.

Останні роки свого життя мешкала в дочки Катерини Маршал в Рочестері, Мінесота, а похована коло чоловіка на Фльориді.

Спи Дорога Союзянок, нехай Американська земля буде Тобі легкою.

**Управа і членки
26 Відділу СУА, Гемтремк**



Дня 25-го червня 1981 р. пронеслась по Дітройті сумна вістка що стружене і наболіле серце Юстини Козак перестало битись.

Бл. п. Юстина Рішко Козак народилась дня 8-го травня 1899 р. в селі Дулібах, на Стрийщині. Батьки її Василь і Евфрозина Рішко свідомі селяни, провідники українського селянського руху, знаючи вагу освіти, післали свою доню до учительської семінарії у Львові. По матурі молода Юстина стала учителькою Рідної Школи в Стрию. Маючи добрий примір батьків бл. п. Юстина любила свій край і нарід і працювала щиро для нього.

Не зважаючи на погрози окупанта, вона все гордо заявляла своє походження і національність.

Будучи ще в школі була активна у студентських громадах, а відтак у Союзі Українок і Марійській Дружині. Особливо була дуже активна в Союзі Українок. По селах Стрийщини

"НАШЕ ЖИТТЯ", ЖОВТЕНЬ 1981

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде містити неувічливих і образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає у вівторок, середу, четвер і п'ятницю від 10 — 1 і по полудні від 3 — 6. В інших годинах за домовленням: тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646. Адреса: 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

організувала і перекладала курси вишивок і куховарства. Від С. У. була організаторкою "Дня Союзянки" в Стрию, здвигу українських жінок для поширення української ноші і національного усвідомлення села. В 1921 р. вийшла заміж за Альфреда Козака і Бог поблагословив подружжя двома синами, Левом і Ігорем. Під час зростаючих арештів українських націоналістів поляками, Покійна належала до комітету допомоги в'язням, а під час німецької окупації, як доброволець Українського Червоного Хреста працювала в місцевій лікарні в допоміжній службі.

З приходом нового окупанта Советів, Покійна з родиною покинула рідну землю і вирушила на скитальщину, щоб врешті по літах опинитись в Америці в Дітроїті. І тут зараз зачала активно працювати в 63-му Відділі СУА, Апостольстві Молитви при церкві св. Івана Христителя, Марійській Дружині при церкві Непорочного Зачаття в Гемтремку, Рідній Школі — Захід і Пластприяті. В організаціях часто була в управі. За свою жертвенну працю для Пласту, була нагороджена похвальною грамотою.

Все елегантна, до всіх привітна, усміхнена бл. п. Юстина втішалася пошаною в нашій громаді.

В січні 1978 р. прийшов страшний удар у її житті. Її улюблений муж Альфред, з яким прожила 57 літ, помер. Від того часу її здоров'я зачало підпадати чимраз більше і врешті відійшла до Бога по нагороду заслужену за своє трудолюбиве життя.

Спи спокійно Дорога Сестро Союзяно нехай сняться Тобі "Стрия квітучі береги, ліси, діброви, гай луги, і верхи гір, що сягають зір". Сином Левові і Ігореві з дружиною, братові і всій родині висловлюємо наші щирі співчуття.

Управа і членки 63-го Відділу СУА,
Дітроїт

ЗАМІСТЬ КВІТІВ:

У світлу пам'ять незабутнього друга і товариша із шкільної лавки бл. п. д-ра Володимира Савчака складають на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 10.00 дол.

Володимир і Ольга Гнатики

На свіжу могилу світлої пам'яті д-ра Володимира Савчака, великого патріоти Перемиської Землі складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Стефан Гук

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

В пам'ять дорогої нам Ельзи Заяць складаємо 25.00 дол. на Український Музей, а вуйкові Іванові і дочці Марусі та родині висловлюємо щире співчуття.

Оля і Ярослав Городецькі з дітьми.

Для вшанування світлої пам'яті інж. Михайла і Дарії Хронов'ятів пересилаю 100.00 дол на Український Музей.

Остап Котик-Степанович.

Замість квітів на свіжу могилу бл. п. д-ра Богодара Бадана складаємо 50.00 дол. на Український Музей в Нью Йорку.

Мирослава Савчак
Марта зі сином Адріаном Савчуки

В пам'ять небуденної нашої письменниці Лесі Лисак-Тивонюк складаю 15.00 дол. на Український Музей.

Надія Кокільська

Замість квітів на могилу бл. п. П. Гордійчука, складаю 15.00 дол. на Український Музей в Нью Йорку

Стефанія Джон

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined — by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., N. Y., N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$13.00, half year \$7.00, single copy \$1.30.

COUNTRIES OTHER THAN U. S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 13.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна ... 13.00 дол. піврічна 7.00 дол. Поодинокі число 1.30 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїй валюті, в сумі яка дорівнює вартості 13.00 американських доларів.

Printed in U. S. A. by Computoprint Corporation, 335 Clifton Ave., Clifton, N. J., 07011
©Copyright 1981 Ukrainian Women's League of America, Inc.

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and at additional
mailling offices" Return to "Our Life" Magazine, (USPS 414-660)
108 Second Ave. New York, N. Y. 10003
RETURN POSTAGE GUARANTEED



Лемківські взори із збірки вишивок Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові — 1938 р. В-
во "Українська Преса" Івана Тиктора. Вишивати нитками М. С. червоними. 321, синіми ч. 517.
Подала Ольга Трачук. Взори надаються на закладки до книжок для крамнички Українського Музею.